

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Komunikačních studií a Žurnalistiky

Katedra Mediálních studií

Bakalářská práce

2020

Anežka Maňáková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Komunikačních studií a Žurnalistiky

Katedra Mediálních studií

**Environmentální výchova na dětském kanálu ČT:D
Ty Brd'ο! a S Jakubem v přírodě**

Bakalářská práce

Autor práce: Anežka Maňáková DiS.

Studijní obor: Mediální studia

Vedoucí práce: PhDr. Radim Wolák

Rok obhajoby: 2020

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Ratibořicích dne 20. 5. 2020

Anežka Maňáková

Bibliografický záznam

MAŇÁKOVÁ, Anežka. *Environmentální vzdělávání na dětském kanálu ČT:D Ty Brd'o! a S Jakubem v přírodě*. Ratibořice, 2020. 80 s. Bakalářská práce (Bc). Karlova Univerzita, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Radim Wolák.

Rozsah práce: 120 131 znaků

Anotace

Tato bakalářská práce je zaměřena na environmentální výchovu v dětských pořadech na veřejnoprávním kanálu ČT:D. Konkrétně se jedná o pořady Ty Brd'o! a S Jakubem v přírodě. Hlavním záměrem práce je kvalitativní analýza těchto pořadů a jejich případná možnost využití při výuce. Zjistit, co mohou tyto pořady dětem nabídnout z pohledu mediálních studií. Práce je rozdělena na tři části.

V první části je důraz kladen na teorii. Především na kanál ČT:D, jeho vznik a vývoj, jeho programové schéma, webové stránky a vzdělávání. Mimo jiné je zde také shrnut obsah *Rámcového vzdělávacího programu a Doporučených očekávaných výstupů environmentální výchovy*. S těmito materiály jsou následně porovnávány informace, získané při kvalitativní analýze.

Druhá část práce je věnována především kvalitativní obsahové analýze jednotlivých děl a srovnání získaných dat s RVP a DOV.

Poslední část práce je věnována focus group, která byla uskutečněna s osmi dětmi z cílové skupiny analyzovaných pořadů a shrnutí získaných informací.

Annotation

This bachelor thesis is focused on the environmental education in the children's shows at the public channel ČT:D. Specifically this is the shows Ty Brd'o! and S Jakubem v přírodě. The main intention is the qualitative analysis of these shows and using of them in the education. To find out what these shows can offer to the children from the perspective of the media studies. The thesis is divided into three parts.

The first part emphasis the theory. Primarily the channel ČT:D, it's origin and evolution, program scheme, web sites and education. Besides there's summary of the *Framework educational program (RPV)* and the *Recommended expected outputs of the environmental education (DOV)*. These materials are then compared with information gained by qualitative analysis.

The second part of the thesis is dedicated mainly qualitative content analysis of individual parts and comparison of acquired data with the *Framework educational program* and the *Recommended expected outputs*.

The last part of the thesis is dedicated to the focus group, which was carried out with eight children from the target group of analysed shows, and summary of the obtained information.

Klíčová slova

ČT:D, Ty Brďo!, S Jakubem v přírodě, analýza, děti, kanál, televize, environmentální výchova, focus group

Keywords

ČT:D, Ty Brďo!, S Jakubem v přírodě, analysis, children, channel, television, environmental education, focus group

Title

Environmental education on children's channel ČT:D Ty Brďo! and S Jakubem v přírodě

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce PhDr. Wolákovi za cenné rady a jeho trpělivost. Dále pak svému manželovi, který mě podporoval v průběhu celého studia a důvěřoval mým schopnostem. Na závěr bych chtěla poděkovat svému synovi, který mi byl inspirací při výběru tématu této bakalářské práce

Obsah

ÚVOD	2
1. Teoretická část.....	5
1.1 ČT:D.....	5
1.1.1 Vznik a vývoj ČT:D	8
1.1.2 Programové schéma ČT:D	10
1.1.3 Web Děčka	13
1.1.4 Vzdělávání na ČT:D.....	13
1.2 Environmentální výchova	15
1.2.1 RVP.....	16
1.2.2 DOV	17
2. Praktická část	23
2.1 Metodika	23
2.2 Základní otázky pro kvalitativní obsahovou analýzu.....	25
2.3 Ty Brďo!	27
2.3.1 Kvalitativní obsahová analýza jednotlivých dělů	30
2.3.2 Srovnání výsledků s výstupy RVP pro základní školy.....	39
2.3.3 Srovnání výsledků s DOV pro základní školy (1. stupeň)	41
2.3.4 Shrnutí.....	44
2.4 S Jakubem v přírodě.....	45
2.4.1 Kvalitativní obsahová analýza jednotlivých dělů	46
2.4.2 Srovnání výsledků s výstupy RVP pro základní školy.....	54
2.4.3 Srovnání výsledků s DOV pro základní školy (1. stupeň)	56
2.4.4 Shrnutí.....	59
3. Focus groups	60
3.1 Ohniskové skupiny	60
3.2 Uplatnění metody focus groups.....	62
3.3 Shrnutí	65
ZÁVĚR	67
SUMMARY	69
POUŽITÁ LITERATURA.....	71
Publikace.....	71
Akademické práce.....	73
Elektronické zdroje	74
TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	77
SEZNAM PŘÍLOH.....	80

ÚVOD

Při výběru tématu své bakalářské práce jsem se držela čtyř jednoduchých pravidel podle Umberta Eca:

„1. Téma odpovídá zájmům posluchače.

2. Prameny nutné pro zpracování tématu jsou pro kandidáta fyzicky dostupné.

3. Zpracovatelnost veškerých podkladů a pramenů odpovídá kulturní úrovni kandidáta.

4. Metodologické předpoklady pro daný výzkum jsou na takové úrovni, aby odpovídaly zkušenosti a průpravě, kterou kandidát již získal.“¹

Výběr tématu související s environmentální výchovou má pro mne několik důvodů. Environmentální výchova je v současné době velmi důležitý aspekt našich životů. Environment se skloňuje dnes a denně ve všech tvarech, a proto je důležité v této problematice vzdělávat již děti od útlého věku. Je to aktuální téma, které zasahuje do stále většího počtu odvětví našich životů. Změny klimatu se staly reálným problémem současné doby a je důležité objasnit již dětem, že environmentální výchova není jen nauka o flóře a fauně, ale že může pomoci zachránit Zemi takovou, jak ji známe dnes. Dalším důvodem volby tématu je mé předešlé vzdělání v tomto oboru.

Zacílit se na dětskou televizi byl pro mě logický krok. Jak jsem již zmiňovala, seznamovat se s environmentální problematikou je důležité již od útlého věku. Volba dvou konkrétních pořadů byla složitější. V první řadě bylo důležité, aby pořady pocházely přímo z produkce ČT:D. Následně jsem vybírala tak, aby jeden pořad byl určen mladším divákům a druhý starší věkové skupině. Dalším aspektem bylo, aby jeden z pořadů byl zaměřen spíše všeobecně, nebyl přímo cílen na environmentální nebo ekologickou výchovu. Naopak druhý pořad ano. Konečný výběr už byl především o mém vkusu. Vybrala jsem pořady, které mě něčím oslovily. V případě pořadu Ty Brďo! to byla především jeho pestrost a velké množství zajímavých informací, které často poučily i mne. Při výběru pořadu S Jakubem v přírodě hrála roli jeho celistvost a opravdovost.

¹ ECO, Umberto. *Jak napsat diplomovou práci*. Olomouc: Votobia, 1997. Velká řada (Votobia). ISBN 80-7198-173-7. s. 33

Primárním cílem mé bakalářské práce je analyzovat dva dětské pořady, konkrétně pořad Ty Brd'ο! a pořad S Jakubem v přírodě. Hlavním záměrem je orientovat se na environmentální výchovu v těchto pořadech a porovnat informace z nich s *Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání* a s *Doporučenými očekávanými výstupy*. Chtěla bych se zaměřit na přínos těchto pořadů a případnou možnost jejich zařazení do školní výuky. Zjistit jaké relevantní informace divákovi nabízejí. I z pohledu matky mě zajímá, jak media mohou ovlivňovat děti z pohledu mediálních studií. Zvláště pak pořady primárně určené k vzdělávání dětí. Environmentální výchova je jedním z průřezových témat v těchto metodických podporách pro pedagogy, a ne vždy je na školách vhodně a účelně zařazována do výuky. Jak z mnohých studií vyplývá, média mají moc manipulovat. *Na užívání médií dětmi a na reakce dětí na média (zejména televizi) se zaměřila řada starších i nových studií (například Schramm et al. 1961; Himmelweit et al. 1958; Noble, 1975; Brown, 1976; Buckingham, 2002; Livingstone, 2002; Carlsson a von Felitzen, 1998).*²

Má práce je rozdělena na tři oddělené části. První část mé práce je teoretická, chci se zde zaměřit na obecný popis dětské veřejnoprávní televize ČT:D, její vznik a vývoj, též její programové schéma a webové stránky. Z důvodu nedostatku jiných zdrojů jsem byla nucena, v této části práce, nejčastěji čerpat z oficiálních zpráv České televize, nebo z jejích webových stránek. ČT:D je velmi mladou televizní stanicí, a proto jsou informace o ní obsaženy pouze v nepatrném množství relevantní literatury. Několik málo informací jsem získala emailovou korespondencí se zaměstnankyní České televize.

Druhá část mé práce bude především kvalitativní obsahová analýza jednotlivých pořadů (vždy první série, od každého pořadu 18 + 14 dílů). Nejprve popíši metodologii své práce a stanovím si základní otázky. Poté stručně popíši pořad, jeho hlavní postavy a strukturu (v případě pořadu Ty Brd'ο! představím i knižní zpracování). V následující části bude samotná analýza jednotlivých dílů.

Kvalitativní obsahová analýza bude doplněna tabulkami, ve kterých bude názorně srovnáno, jak moc informace podané divákům odpovídají již zmíněnému *Rámcovému vzdělávacímu programu pro základní vzdělávání* a následně i *Doporučeným očekávaným výstupům – Environmentální výchova v základním vzdělávání*. Je nutno podotknout, že jsem si záměrně vybrala dva velmi odlišné pořady, kdy jeden je zaměřen na mladší dětské diváky a není

² JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Masová média*. 2., přepracované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0743-6. s. 500

primárně specializován na environmentální výchovu. Jde o všeobecně vzdělávací pořad, který má dětského diváka seznamovat s věcmi kolem něj. Druhý pořad je určen starším dětem a je obecně o vztahu k přírodě, což environmentální výchově odpovídá ve více rovinách. Není mým záměrem tyto dva pořady srovnávat mezi sebou, ale zjistit, jaká metoda podávání informací může být efektivnější a pro děti zábavnější. Tyto informace by mi měla pomoci zjistit především poslední část mé práce, kterou bude focus group s několika dětmi navštěvujícími první stupeň základní školy. Této skupině dětí mám v plánu pustit jeden ukázkový díl od každého z výše jmenovaných pořadů a následně s nimi povedu diskusi. Zařadit focus group do své práce jsem se rozhodla především kvůli doplnění analýzy těchto pořadů. Samotná analýza pořadů (samozřejmě jako jakýkoliv jiný sociální výzkum) je velmi subjektivní. Metodou ohniskové skupiny mohu svá zjištění z analýzy pořadů porovnat s reálnou reakcí cílové skupiny diváků.

Oproti prvotním tezím jsem udělala změny v pořadí kapitol, jednu kapitolu v teoretické části jsem, s ohledem na rozsah práce, neuváděla vůbec. S ohledem na současnou situaci v ČR a velmi rychlou reakci veřejnoprávních médií na nutnost domácí výuky dětí, jsem zařadila krátkou kapitolu o vzdělávání pomocí médií. Obsah práce zůstal ovšem téměř stejný. U kapitoly o focus group jsem změnila názvy podkapitol a připojila jsem i zhodnocení svých vlastních chyb. Informace o jednotlivých pořadech (Ty Brd'ó! a S Jakubem v přírodě) jsem zařadila až do praktické části své práce, kvůli celkovému kontextu.

1. Teoretická část

Teoretickou část své bakalářské práce budu věnovat především dětskému kanálu České televize ČT:D. Popíši okolnosti jeho vzniku a jeho postupný vývoj až do současné podoby. Podrobněji se zaměřím na programové schéma tohoto dětského veřejnoprávního kanálu. Velmi stručně se zaměřím taktéž na webové stránky ČT:D www.decko.cz, které mají především doplnit a zatraktivnit kanál Děčka. Ve druhé polovině teoretické části práce poskytnu výklad o environmentálním vzdělávání na základních školách a stručně popíši Rámcový vzdělávací program a Doporučené očekávané výstupy věnované této problematice, se kterými budu pracovat především v praktické části své práce.

1.1 ČT:D

ČT:D je kanál určený primárně dětským divákům. Je to dětská stanice spadající pod Českou televizi, a tudíž veřejnoprávní. Je určena pro děti od 4 do 12 let a podle toho je také sestavováno programové schéma, které má dva hlavní okruhy. Okruh zaměřený na diváky ve věku 4 až 8 let a okruh zaměřený na diváky 8 až 12 let. Podle průzkumů je ČT:D nejsledovanější dětskou televizní stanicí v Česku a zároveň i druhou nejsledovanější dětskou veřejnoprávní televizí v celé Evropě. Výkonným ředitelem ČT:D je Petr Koliha, který byl uměleckým ředitelem Zlínského filmového festivalu pro děti a mládež.

ČT:D vysílá každý den mezi šestou ranní a osmou hodinou večerní a dělí se o frekvenci s dalším televizním kanálem, kterým je ČT Art.

Program ČT:D (též Děčko) se pokouší být pestrým zdrojem informací a zábavy pro děti s bohatou nabídkou žánrů. Můžeme zde vidět klasické animované pohádky a hrané filmy pro děti, ale také spoustu vzdělávacích pořadů zaměřených různými směry, od hudební výchovy přes cvičení až po dějepis nebo matematiku. Nechybí ani pravidelné zpravodajství v podobě večerních Zpráviček. Každý rok se stanice snaží přicházet s novými a neotřelými nápady na vzdělávací pořady. Například v září 2018 přišlo Děčko s novým pořadem Kája a Mat+Ema+Tika, který se dětem snažil jednoduchou cestou vysvětlit základní problémy matematiky. V září 2019 byla uvedena do programu Občanka a Dobrodružství s orchestrem, které se snaží dětem přiblížit další okruhy vzdělávání.

Programové schéma Děčka obsahuje nejenom původní českou tvorbu ale rovněž zahraniční pořady. Ty tvoří nedílnou součást vysílání. Příkladem nejznámějších zahraničních pořadů

na ČT:D jsou Děsivé dějiny, Věda je zábava, Výtvarka, Ovečka Shaun nebo populární animovaný seriál Jak vycvičit draky.

Tvůrci Děčka se nesnaží, jako komerční televize, udržet si svého diváka co nejdelší časový blok v kuse. Jejich propagovaná filosofie je jiná. Celodenní program se zde skládá z několika bloků, ve kterých se pravidelně střídají programy pro mladší a starší diváky. Snaží se tak divákovi vštípit myšlenku vyhledávání konkrétního pořadu a vychovávat tímto způsobem generaci aktivního publika. *Aktivního činitele mediální komunikace, který si sdělení z nabídky sám vybírá a nakládá s nimi podle vlastního uvážení.*³ Dále se pak své diváky snaží motivovat k vlastní aktivitě. Zde jsou nejlepším příkladem prázdninové výzvy, které děti lákají na výlety do přírody i za pamětihodnostmi naší země. ČT:D též spolupracuje se science centry po celé České republice.

Nepostradatelnou složkou ČT:D je tzv. Děčkolegium. Jde o neformální sbor poradců složený ze zástupců odborných profesí, které se nějakým způsobem vztahují k dětem, vzdělávání, výchově nebo k samotným médiím a mediální gramotnosti. Jsou zde zastoupeni psychologové, pedagogové, odborníci na mediální gramotnost a na vzdělávání. Na seznamu členů nalezneme také tvůrce dětských pořadů, jako jsou Václav Chaloupek nebo Maria Procházková. (www.ceskatelevize.cz) Děčkolegium se pravidelně schází dvakrát ročně a má za úkol (...) *poskytovat odborné rady, zpětnou vazbu a názory na program a obsah Děčka a také napomáhá seznamovat s mediální problematikou rodiče.*⁴

Je jistě opodstatněné připomenout problematiku vlivu medií na dětské diváky. Na tento okruh zájmů se v mediálních studiích zaměřilo nepřeberné množství studií (například Buckingham, 2002; Noble, 1975; Livingstone, 2002). *Není ovšem možné učinit žádný všeobecně platný závěr, žádnou hypotézu nelze považovat za plně prokázanou nebo spolehlivě zamítnutou.*⁵ Badatelé, kteří se touto problematikou zabývají hlouběji, vyjádřili několik nežádoucích a prospěšných účinků medií na děti a mládež. Mezi nežádoucí účinky patří například sociální izolace, vzrůstající pasivita, podryvání rodičovské autority, nezdravé

³ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4. s. 104

⁴ Děčkolegium. *Česká televize* [online]. [2019-10-14]. Dostupné z [www: <http://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/deckolegium/>](http://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/deckolegium/).

⁵ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Masová média*. 2., přepracované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0743-6. s. 501

jídlo a obezita. Do skupiny prospěšných účinků můžeme zařadit získání vědomostí o světě, pomoc při formování identity a rozvoj představivosti.(Jirák, 2009)

1.1.1 Vznik a vývoj ČT:D

První ucelenou myšlenku na samostatný dětský kanál prezentoval v roce 2011 Petr Dvořák jako součást svého kandidátského projektu na pozici generálního ředitele České Televize. Tuto pozici následně získal a svou ideu samostatného dětského kanálu následně realizoval. Kanál ČT:D byl slavnostně spuštěn 31. srpna 2013 s jasnou filosofií. Tvůrci tohoto nového kanálu si dali za úkol *připravovat pro děti bezpečný, žánrově pestrý, zábavně – naučný a dramaturgicky přehledný program*⁶. Tento konkrétní den byl účelně vybrán, jako poslední prázdninový víkend, před začátkem školního roku. (www.ceskatelevize.cz)

Jedním z mnoha důvodů vzniku ČT:D bylo nabídnutí alternativy ke komerčním dětským kanálům, jako je například Minimax. Jedním z důležitých faktorů bylo nabídnout dětem (i jejich rodičům) kontrolované prostředí bez reklam. (Novotná, 2016) Podle slovníkové definice je reklama *praktika upozornění veřejnosti na určitý výrobek nebo službu s cílem přimět ji k nákupu nebo k investici*.⁷

Před spuštěním kanálu se dlouhou dobu řešil název této dětské stanice. Česká televize si oficiálně registrovala několik názvů a jejich loga. Pracovní název tohoto nově vznikajícího kanálu bylo ČT 3. Mezi možné návrhy patřilo ČT D, ČT děti, ČT ahoj, ČT mini, Mini ČT a ČT hele. Vítězná ČT:D má představovat směřující se emotikon. Logo ČT:D i ostatní návrhy viz příloha č. 1.

*Dětská televize Děčko se inspirovala podobně zaměřenými veřejnoprávními televizemi v Evropě.*⁸ Jako vzor posloužila německá KiKa (původně Der Kinderkanal), která vysílá již od roku 1997 a neopomenutelný je také vliv britské veřejnoprávní televize BBC. Ta v současné době dětským divákům poskytuje nadstandard v podobě dvou dětských kanálů a to CBBC a CBeebies. Každý z těchto kanálů je zaměřen na jinou věkovou skupinu dětí.

⁶ Filozofie Děčka. *Česká televize* [online]. [2019-10-14]. Dostupné z [www: <http://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/filozofie-a-zasady/filozofie-decka/>](http://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/filozofie-a-zasady/filozofie-decka/).

⁷ PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3. s. 918

⁸ Děčko inspirovaly dětské televize v zahraničí, vznikají další. *Lidovky* [online]. 2013 [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/media/decko-inspirovaly-detske-televize-v-zahranici-vznikaji-dalsi.A130728_101927_ln-media_mct

Mnoho z převzaté tvorby, kterou v současné době ČT:D vysílá, pochází právě z této produkce. V této nabídce nesmí chybět ani vzdělávací pořady jako Operace Jauu! či Nina a neurony.

Krátce po spuštění ČT:D tvořila zahraniční převzatá torba více než 60% z celkového vysílání. Do budoucna se počítalo s tím, že podíl české tvorby bude narůstat (Benediktová, 2013). Podle informací od redaktorky skladby programu České televize Mariky Sirakové, je současný poměr cca 63% zahraniční tvorba a 37% tvorba česká. Z čehož vyplývá, že situace se za více než 6 let nezměnila.

Bezpečí je zde zajišťováno pečlivým výběrem pořadů, je dbáno na jejich obsah i kvalitu. Samozřejmě zde můžeme najít i pořady, které těmto kvalitám a bezpečnému obsahu bez násilí úplně neodpovídají (například Želvy Ninja, Wakfu a podobné). Pořady, které jsou na Děčku vysílány, jsou v souladu s Kodexem České televize. Důležitým prvkem je zde prostředí bez reklam a bez placeného umístování komerčních předmětů přímo do pořadů. (www.ceskatelevize.cz)

Pestrost a kvalita se odráží v celém programovém schématu. Děčko se opírá o sedm programových pilířů: Hraná tvorba, animovaná tvorba, zábavné vzdělávání, magazíny, zábavní a soutěžní pořady, zpravodajství a publicistika a sport a cvičení.

Zábavně - naučný charakter dává Děčku nezvykle velké množství zábavně - vzdělávacích pořadů. Tyto pořady jsou zastoupeny vlastní tvorbou i tvorbou ze zahraničních produkcí. Jedná se o pořady, které se zábavnou formou snaží děti vzdělávat a předávat jim důležité informace.

*Potřebám dětí vychází vstříc časování jednotlivých pořadů v programu.*⁹ Ide o rozdělení denního programu do čtyř velkých časových bloků. Tyto bloky jsou uzpůsobeny pro děti všech věkových kategorií. (www.ceskatelevize.cz)

⁹ Filozofie Děčka. *Česká televize* [online]. [cit. 2020-02-07]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/filozofie-a-zasady/filozofie-decka/>

1.1.2 Programové schéma ČT:D

Hlavním televizním produktem, dílem se svým tvarem a kompozicí, je vysílací schéma.¹⁰ Jednotlivé pořady jsou pouze malé fragmenty tohoto produktu. Až po jejich sestavení do správného uskupení vzniká programové schéma, které je tudíž tím nejdůležitějším artiklem v televizním odvětví. Při tvorbě programového schématu je důležité respektovat několik principů. Jedním ze zásadních principů je dodržování fáze dne. Atraktivitu si vysílací schéma může zajistit i střídáním různých programových typů. Můžou tak vznikat celistvé bloky, které se skládají z několika pořadů různé délky, obsahu i formy. Při tvorbě takovýchto bloků je potřeba si uvědomit, že sousedství pořadů může ovlivnit nejen vnímání celku, ale i každého pořadu zvlášť.¹¹

Dětský kanál ČT:D se při tvorbě programového schématu opírá o tzv. sedm programových pilířů. Každý z těchto sedmi pilířů je v programovém schématu Děčka zastoupen v různé míře viz. Příloha č. 2. Nyní tyto pilíře podrobněji popíši a uvedu konkrétní příklady.

- 1) **Hraná tvorba** – v této oblasti navazuje Děčko na dlouhou tradici České televize v tvorbě seriálů pro děti a mládež, kterou pouze obohacuje o nové a zajímavé žánry jako je například sitcom
 - Seriály ČT:
 - Kriminálka 5.C
 - Mazalové
 - Špačkovi v síti času
 - Seriály zahraniční produkce:
 - Pes a jeho blog
 - Riley ve velkém světě
 - Jessie
- 2) **Animovaná tvorba** – v české produkci se jedná zatím výhradně o klasické večerníčky
 - Tarbíci
 - Žížaláci

¹⁰ ŠTOLL, Martin. *Tři podoby televize*. Praha: Literární akademie v rámci grantového projektu OPPA, 2013. ISBN 978-80-86877-67-9. s. 66

¹¹ ŠTOLL, Martin. *Tři podoby televize*. Praha: Literární akademie v rámci grantového projektu OPPA, 2013. ISBN 978-80-86877-67-9. s. 67

- Berta a UFO
 - Anča a Pepík
- 3) **Zábavné vzdělávání** – jedná se o nenásilné spojení zábavy a učení, kdy jsou dětem informace a vědomosti sdělovány veselým a hravým způsobem, je zde dbáno nejen na vzdělání samotné, ale také na podnícení dětí k vlastním aktivitám
- Cílová skupina 4 až 8 let:
 - Ty Brďo!
 - TvMiniUni
 - Šikulové
 - Michalova abeceda
 - Michalova doprava
 - Cílová skupina 8 až 12 let:
 - Dějpic
 - S Jakubem v přírodě
 - Nauč tetu na netu
 - Občanka
 - Nuly a jedničky
 - Bankovkovi
- 4) **Magazíny a lifestylové pořady** – jedná se o dva typy pořadu, buď jde o pořady pásmového typu, kde se pořad skládá z několika různých částí (pohádka, povídání, vyrábění, reportáž), nebo pořady čistě lifestylové
- Skládaná pásma:
 - Kouzelná školka – pro děti 4 až 8 let
 - Planeta Yó – pro děti 8 až 12 let
 - Lifestylové magazíny:
 - DVA³ – pro děti 8 až 12 let
 - Wifina – pro děti 8 až 12 let
 - Draci v hrnci – pro děti 4 až 8 let
- 5) **Zábavní a soutěžní pořady** – další možnost hravé formy vzdělávání dětí, kdy mají děti sami možnost se aktivně zapojit
- Ahoj, republiko!
 - AZ kvíz junior
 - Bludiště

- U6 – Úžasný svět techniky
- 6) **Zpravodajství a publicistika** – každodenní pětiminutové zpravodajství předává dětem důležité informace z domova i ze zahraničí a ukazuje jim důležitou funkci zpravodajství v životě
 - Zprávičky
 - TamTam
- 7) **Sport a cvičení** – tyto pořady se pokouší děti motivovat ke zdravému pohybu a zároveň jim vysvětlit podstatu cvičení
 - Lvíčata
 - Hýbánky
 - Jogínci
 - Taneční hrátky s Honzou Onderem
 - Cvičky pana Hudbičky

Ve všední dny se programové schéma Děčka liší od víkendů. Neměnný je pouze Raniček, Večerníček a také Zprávičky. Tyto pořady se vysílají každý den ve stejnou dobu nehladě na den v týdnu. O víkendech se tvůrci schématu snaží nasadit delší filmy pro děti a pohádky, dále pak více reprízových dílů seriálu z uplynulého týdne a neodmyslitelnou součástí je i publicistický TamTam, který láká děti na výlety po celé České republice. (www.ceskatelevize.cz)

Všední dny jsou jasně strukturovány do čtyř časových bloků. Začíná se tzv. Zábavou po ránu, která zahrnuje Raniček a pokračuje pohádkami pro menší děti, v sedm je pak vystřídá zahraniční sitcom pro starší děti. Tento sitcom je velmi slabým článkem celého programu, je plytký a špatně hraný, řeší povětšinou povrchní problémy teenagerů a často se v něm vyskytuje nadmíra násilí (například Tajný život K.C.). Dalším časovým blokem je Dopoledne pro menší děti, které je samozřejmě určeno předškolním dětem. V tomto bloku je zařazena repríza Kouzelné školky, zábavně vzdělávací cykly jako například Nina a neuron, dále animované seriály a cvičení. Tento dopolední blok je ukončen po 12 hodině a navazuje na něj blok Odpoledních magazínů. V tomto čase pravidelně střídají pořady pro menší a větší děti. Poslední časový blok začíná v 18:40 pětiminutovými Zprávičkami, které vystřídá Večerníček, následují animované seriály a celé vysílání je ukončeno Čtením do ouška.

1.1.3 Web Děčka

Krátce po spuštění samotného Děčka byly spuštěny i webové stránky. Na tomto webu děti mohou najít informace o pořadech, interaktivní hry, soutěže a všemožné ankety. Součástí je i videoarchiv, kde si děti mohou najít své oblíbené pořady a pustit si je online. Důležitým prvkem webových stránek je opět prostředí bez reklam a odkazů na neproověřené stránky. Tímto způsobem se Děčko pokouší být na stejné vlně jako děti, ke kterým v dnešní době počítače a tablety neodmyslitelně patří a zároveň jim poskytnout bezpečné místo.

Web decko.cz by měl být doplněním či rozšířením televizní stanice. Tomu odpovídá i jeho oblíbenost. Jeho popularita narůstá nejvíce v letních měsících, kdy probíhá prázdninová výzva a děti pomáhají Děčku (ať už jde o nalezení klíče nebo navrácení barev). Mezi další oblíbené sezonní projekty patří Adventní kalendář. Například Adventní kalendář v roce 2018, který obsahovat tematiku výročí 100 let republiky měl velký ohlas v podobě cca 6 milionů zhlédnutých stránek.

O oblíbenosti webu Děčka vypovídají čísla. Průměrný počet unikátních uživatelů za měsíc v roce 2019 byl 222 311.

V roce 2015 získal web Děčka prestižní ocenění v mezinárodní soutěži Promax BDA, která se konala 24. března 2015 v Berlíně. *Česká televize zvítězila v kategorii Web kanálu, stanice, platformy s multimediální soutěží pro děti Zachraňte duhu.*¹²

1.1.4 Vzdělávání na ČT:D

Již před spuštěním Děčka v srpnu roku 2013 zahájilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dlouholetou spolupráci s ČT:D. V únoru 2013 bylo podepsáno společné memorandum. *Zástupci obou institucí se dohodli na kooperaci především v oblasti rozvoje mediální gramotnosti a vzdělávacích pořadů.*¹³

Podle slov ředitele ČT:D Jiřího Kolihy je vzdělávání jedním z hlavních cílů Děčka. Ačkoliv je to v dětském prostředí velmi citlivá záležitost a neměla by se uspěchat. Na konferenci o vzdělávání v roce 2017 Jiří Koliha definoval základní okruhy a postupy při vstupování do školní výuky. Vyložil též snahu následovat RVP již při tvorbě pořadů a úsilí vytvořit

¹² AUST, Ondřej. ČT má zlatý Promax za web Děčka. *Mediář* [online]. 25.3.2015 [cit. 2020-02-07]. Dostupné z: <https://www.mediary.cz/ct-ma-zlaty-promax-za-web-decka/>

¹³ Pokračující spolupráce mezi MŠMT a ČT. *Česká televize* [online]. Praha, 29.11.2013 [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=6845&strana-2=36&category=2>.

takové pořady, které budou vhodné pro zařazení do samotné výuky. Otevřel též otázku, jak vstoupit do výuky, a jak se zařadit do výukových osnov. (www.ceskatelevize.cz)

Celý proces zařazování vhodných pořadů do výuky měl být dlouhodobou a pomalou záležitostí, která se ovšem změnila v polovině března letošního roku, kdy byly uzavřeny školy kvůli koronavirové pandemii. Téměř okamžitou reakcí na tento nouzový stav bylo spuštění výukového videowebru ČT edu. Na tomto videowebu mohou děti a rodiče najít tisíce pečlivě roztríděných vzdělávacích videí, které jim mohou pomoci s konkrétním tématem výuky. Projekt ČT edu byl původně připravován pouze pro vyučující, kteří by mohli krátká videa zařazovat do výuky. Při nouzovém stavu se však vedení ČT rozhodlo pro okamžité otevření ČT edu pro širokou veřejnost a pomoci tak při domácí výuce všech dětí. *Videa pro ČT edu byla vybrána s téměř padesátkou zkušených učitelů a odborníků. V návaznosti na rámcové vzdělávací programy i učitelskou praxi jsou pak zpracovány tak, aby bylo snadné se v nich orientovat.*¹⁴ Je důležité připomenout, že většina těchto zkrácených videí pochází z produkce ČT:D.

¹⁴ Česká televize spouští výukový videoweb ČT edu. *Mediář* [online]. 1.4.2020 [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/ceska-televize-spousti-vyukovy-videoweb-ct-edu/>

1.2 Environmentální výchova

Environmentální výchova je celosvětově uznávaným oborem, který má za cíl rozvoj znalostí, dovedností a postojů lidí potřebných pro environmentálně odpovědné jednání. To ve své podstatě znamená takové jednání, které je co nejpříznivější (při dané situaci a daných možnostech) pro současný i budoucí stav životního prostředí (www.mzp.cz). V současné době je environmentální výchova zařazena do metodických příruček pro pedagogy základních i středních škol a stala se povinnou součástí školní výuky. Ve školní praxi jde toto téma realizovat různými způsoby. Konkrétně se jedná o možnosti integrace do jiného předmětu, zřízení speciálního předmětu, projektové vyučování nebo kombinace těchto eventualit. Při variantě speciálního výukového programu jsou zde dvě varianty pro oficiální název předmětu, a to Environmentální výchova nebo Ekologická výchova. Je ovšem důležité žákům vysvětlit rozdíl mezi těmito pojmy (Matějček, 2007). *S otázkami ekologické výchovy bývá spojován požadavek rozvíjení tzv. ekologického vědomí.*¹⁵ To lze popsat jako souhrn ekologického citění, myšlení a ekologické odpovědnosti.

Jak už jsem zmínila v úvodu své práce, problematika environmentální výchovy je velmi aktuálním tématem. Environmentální výchova, ekologie, životní prostředí, změny klimatu, to vše jsou výrazy, které můžeme v médiích slyšet ve všech tvarech každý den. Nejčastěji v různých formách zpravodajství či publicistiky. V běžném televizním programu se intenzita těchto výrazů rapidně snižuje a omezuje se pouze do dokumentů o přírodě či do zahradnických magazínů. Popřípadě se přesouvá na specializované televizní kanály, jako je Prima ZOOM.

Pojem environmentální výchova byl velmi stručně vysvětlen již v předchozím odstavci, pro vhodný kontext definuji i ostatní z použitých pojmů:

Ekologie je nejčastěji definována jako *nauka o vzájemných vztazích mezi živými organismy a jejich životním prostředím.*¹⁶

¹⁵ JEMELKA, Petr. *Úvod do ekologické problematiky*. Brno: Masarykova univerzita, 1996. ISBN 80-210-1478-4. s. 45

¹⁶ MATĚJČEK, Tomáš. *Ekologická a environmentální výchova: učební text k průřezovému tématu Environmentální výchova podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání*. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, 2007. ISBN 978-80-86034-72-0. s. 50

*Životní prostředí je prostor, ve kterém může určitý organismus žít, vyvíjet se a rozmnožovat se.*¹⁷

Změnou klimatu se rozumí taková klimatická změna, která je vázána přímo nebo nepřímo na lidskou činnost měnící složení globální atmosféry, a která je vedle přirozené variability klimatu pozorována za srovnatelný časový úsek. (definice podle Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu, 1992)

Environmentální výchova patří mezi takzvaná průřezová témata, která jsou definována jako *okruhy aktuálních problémů současného světa*.¹⁸ Tato témata by měla tvořit důležitou součást základního vzdělávání. Průřezových témat je v Rámcovém vzdělávacím programu dohromady 6. Každé z těchto témat je zde charakterizováno a popsán jeho přínos k rozvoji žákovy osobnosti.

Průřezová témata RVP pro základní vzdělávání:

- *Osobnostní a sociální výchova*
- *Výchova demokratického občana*
- *Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech*
- *Multikulturní výchova*
- *Environmentální výchova*
- *Mediální výchova*¹⁹

1.2.1 RVP

Rámcové vzdělávací programy (RVP) tvoří obecně závazný rámec pro tvorbu školních vzdělávacích programů škol všech oborů vzdělání v předškolním, základním, základním uměleckém, jazykovém a středním vzdělávání. Do vzdělávání v České republice byly

¹⁷ MATĚJČEK, Tomáš. *Ekologická a environmentální výchova: učební text k průřezovému tématu Environmentální výchova podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání*. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, 2007. ISBN 978-80-86034-72-0. s. 50

¹⁸ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha, 2017 [cit. 2019-12-05]. s. 125. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>

¹⁹ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha, 2017 [cit. 2019-12-05]. s. 125. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>

uvedeny zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).²⁰

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (platný od 1. 9. 2017)

Environmentální výchova

*Environmentální výchova vede jedince k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí, tj. k pochopení nezbytnosti postupného přechodu k udržitelnému rozvoji společnosti a k poznání významu odpovědnosti za jednání společnosti i každého jedince.*²¹

4 základní tematické okruhy:

- *Ekosystémy – les, pole, vodní zdroje, moře, tropický deštný les, lidské sídlo, kulturní krajina*
- *Základní podmínky života – voda, ovzduší, půda, ochrana biologických druhů, ekosystémy – biodiverzita, energie, přírodní zdroje*
- *Lidské aktivity a problémy životního prostředí – zemědělství a ŽP, ekologické zemědělství, doprava a ŽP, průmysl a ŽP, odpady a hospodaření s odpady, ochrana přírody a kulturních památek, změny v krajině, dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti, akce*
- *Vztah člověka k prostředí – naše obec, náš životní styl, aktuální ekologický problém, prostředí a zdraví, nerovnoměrnost života na Zemi*²²

1.2.2 DOV

Doporučené očekávané výstupy (DOV) mají být ucelenou metodickou podporou, která byla vytvořena především za účelem zvýšení kvality výuky a hodnocení průřezových témat na základních školách a gymnáziích. Tato příručka by měla soužit jako přemostění mezi RVP a pedagogickou praxí. Obsahuje pět klíčových témat. Tato klíčová témata by měla být důležitá především pro rozvoj odpovědného environmentálního chování.

²⁰ Rámcové vzdělávací programy. *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. 2011 [cit. 2019-12-04]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp>

²¹ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha, 2017 [cit. 2019-12-05]. s. 134. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>

²² *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha, 2017 [cit. 2019-12-05]. s. 136. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>

Klíčová témata:

- 1 *Senzitivita*
- 2 *Zákonitosti*
- 3 *Problémy a konflikty*
- 4 *Výzkumné dovednosti a znalosti*
- 5 *Akční strategie*²³

Důležité je, že Doporučené očekávané výstupy by se měly vzájemně prolínat s RVP, jednotlivá klíčová témata by měla odpovídat tematickým okruhům a společně se doplňovat (viz. *Tabulka č. 1*). Ve své práci se zaměřuji především na problematiku u dětí na prvním stupni základních škol, kterých se v tomto případě týkají zejména první dvě klíčová témata. Třetí už pouze okrajově. Je zde ale poukazováno, že záleží především na žácích samotných, jejich samotné iniciativě a nadšení pro věc. Proto jsou všechna klíčová témata rozpracována pro první i druhý stupeň základních škol.

Tabulka č. 1²⁴

Vazby mezi klíčovými tématy a tematickými okruhy Environmentální výchovy v RVP ZV

Klíčová témata	Tematické okruhy v RVP ZV
1. SENZITIVITA	Vztah člověka k prostředí
2. ZÁKONITOSTI	Ekosystémy, Základní podmínky života
3. PROBLÉMY A KONFLIKTY	Lidské aktivity a problémy životního prostředí, Vztah člověka k prostředí
4. VÝZKUMNÉ DOVEDNOSTI A ZNALOSTI	Ekosystémy, Základní podmínky života, Lidské aktivity a problémy životního prostředí
5. AKČNÍ STRATEGIE	Lidské aktivity a problémy životního prostředí, Vztah člověka k prostředí

1 Senzitivita

Toto klíčové téma je podstatné rozvíjet už v raném věku dětí. Jedná se především o vytvoření vztahu k přírodě, k rostlinám a zvířatům. Děti by měly být empatické a citlivé k životnímu

²³ *Doporučené očekávané výstupy: Metodická podpora pro výuku průřezových témat v základních školách* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2011 [cit. 2019-12-05]. ISBN 978-80-87000-76-2. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=28981&view=3951>

²⁴ *Doporučené očekávané výstupy: Metodická podpora pro výuku průřezových témat v základních školách* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2011 [cit. 2019-12-05]. ISBN 978-80-87000-76-2. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=28981&view=3951>

prostředí. Toho lze docílit častým pobytem venku, povídáním si o přírodě a o její ochraně. Nevhodné jsou především katastrofické scénáře.

Doporučené očekávané výstupy:

Žák:

- *libovolnou formou vyjádří, čím je pro něj příroda*
- *vyjádří své pocity při fyzickém kontaktu s přírodou*
- *různými způsoby (slovy, výtvarně i jinak) reflektuje svůj prožitek smyslového (zrakového, sluchového, hmatového, čichového i chuťového) kontaktu s přírodou*
- *popíše pozorované změny v přírodě v čase (den, noc, roční období)*
- *vypráví (napíše) příběh vybraného organismu a porovná jej s životem člověka; vyjádří své stanovisko k smrti či omezení životních potřeb organismu působením člověka*
- *přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb*
- *pod dohledem dospělé osoby se pravidelně a dlouhodobě stará o květinu nebo vhodně vybraná zvířata*
- *vyhledá a zvolenou formou interpretuje příběhy a legendy o přírodě a krajině ze svého regionu²⁵*

2 Zákonitosti

Klíčové téma zákonitosti by mělo žáky naučit především základní principy fungování samotného životního prostředí. Koloběh látek, potravní vztahy, sociální struktury a vztahy mezi jednotlivými organismy. Jsou zde opět doporučovány časté pobyty v přírodě a exkurse do různých zařízení, jako je například kompostárna.

²⁵ *Doporučené očekávané výstupy: Metodická podpora pro výuku průřezových témat v základních školách* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2011 [cit. 2019-12-05]. ISBN 978-80-87000-76-2. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=28981&view=3951>

Doporučené očekávané výstupy:

Žák:

- *uveďte jednoduché příklady potravních vazeb mezi organismy; u vybraných organismů určí (na základě informací o jejich životě) jejich roli v potravním řetězci*
- *uveďte jednoduché příklady závislosti organismu na prostředí*
- *rozliší různé druhy sociálních vztahů mezi několika jedinci u vybraného druhu (rodičovská péče nebo konkurence – např. souboj jelenů o laně)*
- *na konkrétních příkladech vysvětlí princip koloběhu základních látek (např. uhlíku a vody) v životním prostředí*
- *rozliší základní biotopy a typy využití krajiny (zahrada, pole, louka, les, rybník, hory, jeskyně, lidské sídlo) a přiřadí k nim organismy, které se v nich vyskytují*
- *nalezne vztah mezi stavem ekosystému a lidskou činností na příkladu konkrétních míst ve svém okolí (např. louka – kosení, pole – orba a pěstební činnost)*
- *na příkladech různých organismů vysvětlí princip proměn v závislosti na prostředí a čase (stárnutí, růst, metamorfóza, rozklad)*
- *popíše vybrané výrobní procesy (pečení chleba a pečiva, výroba textilu, nábytku, skla, plastů); vyhledá ve svém okolí přírodní zdroje, ze kterých se tyto produkty vyrábějí*²⁶

3 Problémy a konflikty

Pojmem problémy jsou myšleny objektivně existující problémy životního prostředí, které mohou být způsobeny lidskou činností. Tyto problémy jsou zkoumány a žáci se s nimi seznamují. Konfliktem je myšlena společenská diskuse o daném problému. Konflikty vznikají za předpokladu, že existují různé názory na řešení těchto problémů. Na prvním stupni by měla probíhat pouze základní analýza problémů, hledání jejich příčin a možných následků.

²⁶ Doporučené očekávané výstupy: Metodická podpora pro výuku průřezových témat v základních školách [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2011 [cit. 2019-12-05]. ISBN 978-80-87000-76-2. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=28981&view=3951>

Doporučené očekávané výstupy:

Žák:

- *nalezne vztah mezi příčinou a následkem běžných činností a zdůvodní nezvratnost některých rozhodnutí a chyb (např. když se květina nezalévá, uschne)*
- *spolupracuje se spolužáky na řešení problémů, které vyvstanou při běžném provozu školy (např. domluva o organizaci třídění odpadu); učí se porozumět odlišným názorům na řešení problému*
- *identifikuje aktuální environmentální problém v okolí, popíše, jak se jej osobně může dotýkat, a vyhodnotí, zda se na něm osobně podílí*
- *propojí daný problém do základních souvislostí se svými znalostmi, vyhledává další informace vztahující se k problému, problém analyzuje (informace třídí, uvádí je do souvislostí, formuluje závěry apod.)²⁷*

4 Výzkumné dovednosti a znalosti

Podstatou tohoto klíčového tématu je samostatná práce žáků. Děti by měly samostatně zkoumat environmentální problémy a hledat jejich řešení. U žáků prvního stupně je kladen důraz na jejich přípravu pro pozdější rozvinutí jejich znalostí. U mladších dětí jde spíše o teoretické nastínění.

Doporučené očekávané výstupy:

Žák:

- *formuluje jednoduché otázky a na základě vlastního pozorování a zkoumání na ně získává odpovědi (např. Jak se pohybuje rak? Kde roste mech?)*
- *osvojuje si základní badatelské dovednosti (pozorování, experimentování, zásady správného zaznamenávání – zápisy, tabulky, grafy, obrazová dokumentace)*
- *pozoruje a zkoumá přírodní děje pomocí jednoduchých pomůcek a nástrojů (pracuje s lupou, dalekohledem, teploměrem apod.)*

²⁷ Doporučené očekávané výstupy: Metodická podpora pro výuku průřezových témat v základních školách [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2011 [cit. 2019-12-05]. ISBN 978-80-87000-76-2. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=28981&view=3951>

- *vyhledává informace ke zkoumaným otázkám v odborné literatuře a dalších zdrojích (atlasy, encyklopedie, klíče, internet)*
- *porovnává záznam nebo zkušenost z vlastního pozorování přírody s informacemi uvedenými v přírodovědné literatuře (klíče, atlasy, encyklopedie, internet)²⁸*

5 Akční strategie

Důležitým prvkem je navodit v dětech pocti, že mohou něco ovlivnit. Akční strategie spočívá v několika různých oblastech, které mohou ovlivnit životní prostředí. Jedná se o tyto oblasti: ekomanagement, spotřebitelství, přesvědčování, politické akce a právní akce. U žáků prvního stupně se jedná především o první oblast, do které lze zařadit například třídění odpadů, šetření vodou nebo používání vody dešťové, sběr odpadků apod.

Doporučené očekávané výstupy:

Žák:

- *vybere z běžných každodenních činností ty, při kterých může svým chováním snížit jejich dopad na životní prostředí; navrhne konkrétní opatření, které by k tomuto snížení vedlo (např. šetření vodou při denní hygieně)*
- *ukáže svému vrstevníkovi postup, jak provést jednoduché opatření z oblasti ekomanagementu, které sám považuje za důležité (např. upozorní, že „plast patří sem“); vysvětlí důvody, proč opatření provádí*
- *uvede výhody a nevýhody různých opatření z oblasti ekomanagementu, která snižují dopady vlastního jednání na životní prostředí; (např. třídění odpadu, šetření vodou a energií)²⁹*

²⁸ *Doporučené očekávané výstupy: Metodická podpora pro výuku průřezových témat v základních školách* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2011 [cit. 2019-12-05]. ISBN 978-80-87000-76-2. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=28981&view=3951>

²⁹ *Doporučené očekávané výstupy: Metodická podpora pro výuku průřezových témat v základních školách* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2011 [cit. 2019-12-05]. ISBN 978-80-87000-76-2. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=28981&view=3951>

2. Praktická část

Hlavním cílem praktické části mé bakalářské práce bude kvalitativní obsahová analýza dvou dětských pořadů z produkce ČT:D, a to pořadů Ty Brďo! a S Jakubem v přírodě. Zaměřím se především na to, jak se věnují environmentální výchově. Také na způsob podávání informací a přínos pro dětské diváky z pohledu mediálních studií. Popřípadě možnost jejich zařazení do běžné školní výuky. Oba tyto pořady byly spuštěny v září roku 2015, každý je ovšem určen jiné věkové skupině dětí a diametrálně se liší jak v zaměření, tak ve struktuře.

Pořad Ty Brďo! je určen mladším divákům (4 až 8 let) a je zaměřen všeobecně. Environmentálních informací v tomto pořadu bude nižší počet a ve většině případů budou neucelené a vytržené z kontextu. Analyzovat budu 18 dílů tohoto pořadu (1. řada pořadu).

Druhý pořad S Jakubem v přírodě je zacílen na starší věkovou skupinu diváků (8 až 12 let). Každý díl se zabývá především vztahem k přírodě, což odpovídá environmentální výchově v několika rovinách. Environmentálních informací bude proto velké množství a budou v ucelené podobě. Analýzu provedu na 14 ti dílech seriálu (1. řada pořadu).

2.1 Metodika

V následující podkapitole stručně popíši metody, které jsem použila k získání dat pro svou práci. V krátkosti vysvětlím, proč jsem si konkrétní metody vybrala i způsob, jakým jsem je uchopila pro získání potřebných informací.

Sociální výzkumy mají svá specifika, která je důležité brát na vědomí. Typickou vlastností je pro ně neurčitost. Každý zkoumaný fenomén může být (ve většině případů) součástí širšího kontextu, který je neustále proměnlivý (Reichel, 2009). Jakýkoliv výzkum (ať už sociální či nikoliv) by měl mít svou strukturu a strategii, a to alespoň v základních rysech. Pokud jde o strukturu výzkumu, jedná se v základu o tři stupně: příprava výzkumu, jeho následná realizace a závěrečné vyhodnocení. Strategie výzkumu, jsou především jistá předem daná pravidla. Reichel strategii výzkumu definuje jako „*specifický koncept řešení výzkumného úkolu, který zahrnuje řadu teoretických, metodologických, ale i organizačních aspektů.*“³⁰

³⁰ REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6. s. 38

Jako základní výzkumnou metodu pro svou práci jsem zvolila kvalitativní obsahovou analýzu. Disman definuje kvalitativní výzkum mimo jiné jako *nenumerické šetření a interpretace sociální reality*.³¹ Rozhodla jsem se pro velmi jednoduché pojetí obsahové analýzy, abych předešla zbytečným chybám a nepřesnostem. Je mnoho aspektů, které bych mohla v daných pořadech sledovat, ale to bychom se už dostali daleko za hranice bakalářské práce. Proto z každého dílu vyberu jen to nejpodstatnější, což popíšu ve stručném obsahu, který má za úkol spíše nastínit děj dílu. Nejdůležitější částí mé analýzy je vyhledání ucelených environmentálních informací, které konkrétní díl obsahuje. Tyto ucelené informace v následující části orientačně srovnám s Rámcovým vzdělávacím programem a Doporučenými očekávanými výstupy pro základní školy. Rámcový vzdělávací program není cíleně rozdělen pro žáky 1. a 2. stupně základních škol, a proto nemohu srovnávání přizpůsobit podle cílové skupiny. Doporučené očekávané výstupy naopak takto rozděleny jsou. Rozhodla jsem se pro srovnání pouze s DOV pro 1. stupeň základních škol, a to s ohledem na věkové složení cílových diváků. Kdy první ze zkoumaných pořadů Ty Brd'o! je zacílen na děti ve věku 4 – 8 let a druhý pořad S Jakubem v přírodě je uzpůsoben pro věkovou skupinu 8 – 12 let (to odpovídá 2. až 6. třídě, což znamená, že žáci prvního stupně rozhodně převažují). Při podrobném prostudování DOV pro 2. stupeň základních škol jsem usoudila, že ve větším množství se jedná o praktické činnosti žáků (vyhledávání literatury, porovnávání skutečnosti s literaturou, výzkumy, aktivní účast na ekologických projektech apod.). Právě z tohoto důvodu není relevantní tyto výstupy srovnávat s teoretickými informacemi, které může dětský divák vylézt z těchto pořadů.

Poslední úsek praktické části mé práce bude věnován focus group, kterou jsem uskutečnila na Základní škole v Chotovinách. Hlavním záměrem bylo vidět skutečné reakce dětí na tyto dva pořady a možnost poslechnout si jejich názory. Jelikož pro mé účely byla focus group pouze doplňkovým zdrojem informací, naplánovala jsem pouze jednu skupinu, která se skládala z 8 dětí. Tyto děti byly náhodně vybrány třídními učiteli první a druhé třídy prvního stupně základní školy. Věkové rozmezí dětí bylo tedy mezi šesti a devíti lety. Ve skupině bylo pět dívek a tři chlapci. Všechny děti dostaly pro své rodiče k podpisu informovaný souhlas (cca 1 týden před konáním). Tato focus group byla od prvotní fáze plánována jako ověřovací či doplňková metoda získání dat. Její výsledky mají sloužit pro potvrzení či vyvrácení mých předchozích zjištění o daných pořadech. Hlavní přípravou na focus group

³¹ DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0139-7. s. 285

bylo nastudování této problematiky v odborné literatuře (Miovský, 2006; Reichel, 2009; Morgan, 2001; Trampota, Vojtěchovská, 2010). V těchto odborných publikacích jsem nastudovala základní pravidla při průběhu ohniskové skupiny, jednotlivé fáze průběhu focus group a v neposlední řadě i důležitost moderátora při samotném průběhu. (Miovský, 2006)

2.2 Základní otázky pro kvalitativní obsahovou analýzu

Významný metodolog Creswell (1998, s. 12) definoval kvalitativní výzkum takto:

„Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založen na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.“³²

Kvalitativní obsahová analýza patří mezi základní metody výzkumu médií. Druhou základní metodou výzkumu médií je analýza kvantitativní. U kvantitativní analýzy se nejčastěji ptáme *kolik*, na druhé straně u kvalitativní analýzy je hlavní otázkou *jak*. V současné době platí, že oba přístupy jsou rovnocenné a mohou se vhodně doplňovat. Pokud dochází ke kombinaci obou metod, můžeme zde hovořit o smíšeném výzkumu. (Reichel, 2009)

Kvalitativní metody nejsou standardizované a nemají jasná pravidla. Důležitým prvkem je vždy výzkumník a jeho interakce se zkoumaným jevem. Každý výzkumník je jiný, a proto i výsledky jeho práce budou jiné. Samotný výzkumník je nezastupitelným bodem celkové analýzy a celá analýza je pak subjektivním procesem. Každý kvalitativní výzkum je ve své podstatě nenapodobitelný. *Neexistuje jediný obecně uznávaný způsob, jak vymezit nebo dělat kvalitativní výzkum.*³³

*První krok od teorie k výzkumu je obvykle formulace základních, ještě dost obecných hypotéz.*³⁴ Hypotézu v tomto případě můžeme definovat jako nějaká očekávání o povaze věci, která je předmětem našeho výzkumu. Výzkumná otázka je konkrétní dotaz, který se

³² HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2. s. 50

³³ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2. s. 49

³⁴ DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0139-7. s. 78

odvíjí od očekávání samotného výzkumníka. *Výzkumné otázky lze doplňovat a modifikovat během výzkumu, ale základní cíl výzkumu je nutné určit předem.*³⁵

Pro potřeby této práce jsem stanovila výzkumné otázky:

- Jakým způsobem jsou dětským divákům podávány environmentální informace?
- Jak moc jsou tyto informace pro cílovou skupinu srozumitelné?
- Jsou tyto informace v souladu s *Rámcovým vzdělávacím programem* a *Doporučenými očekávanými výstupy* a lze je využít ve vzdělávání?

³⁵ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2. s. 40

2.3 Ty Brd'o!

TV pořad

Pořad Ty Brd'o! patří mezi zábavně - vzdělávací pořady pro věkovou skupinu 4 až 8 let. Jedná se o *pohádkovou soutěž o tom, jak funguje svět*³⁶. Snaží se nesourodou a velmi barevnou formou přiblížit dětskému divákovi svět kolem něj. Pořad je koncipován do imaginární soutěže, ve které soutěží vždy hlavní hrdina Brd'o. Každý díl má jednotné téma, od kterého se odvíjejí podávané informace. Hlavní hrdina prochází čtyřmi různými koly soutěže a snaží se dostat až na poušť ke kouzelnému Hadovi, který mu splní jeho přání. Důležitým prvkem je, že přání je nezištné.

V průběhu této pohádkové soutěže se pravidelně setkáváme s několika postavami. V prvním kole je to záludný Trpaslík, který dá hlavnímu hrdinovi tematickou přednášku, kterou vždy zakončí soutěžní otázkou. Druhé kolo má na svědomí král Chameleon, který Brd'a přivítá na svém hradě a podělí se o naučné video, pak předloží soutěžícímu obrázkový kvíz. Na mostě čeká na hlavního hrdinu setkání se zlým Obrem. Ten pokaždé vymyslí záludný plán a Brd'ovým úkolem je především nepodlehout nástrahám a poznat, co všechno je na Obrově plánu špatně. Poslední kolo se odehrává u vědce Megawatta, který soutěžícímu nachystá úkol, který má pomoci robotu Emila vykonat. Mezi jednotlivými koly jsou dohromady dvě vsuvky, jednou jde o historické okénko a podruhé jde o krátkou pohádku. Díky těmto postavám, jejich úkolům a kvízům má pořad jasné a neměnné schéma. Na závěr každého dílu je vyhlášena soutěžní otázka pro děti, jejíž téma je opět určeno tématem celého dílu.

Jednotlivé díly mají cca 23 minut a tento čas je opravdu plně využit. Za tuto dobu zazní v pořadu nepřeborné množství informací o konkrétním tématu a vystřídá se dokonce několik druhů animace doplněných hranými scénkami.

Tento zábavně vzdělávací pořad je mimo jiné i oceňovaným pořadem. Několikrát si jeho tvůrci odvezli domů trofej z mezinárodního festivalu sportovních filmů SPORTfilm Liberec. Poprvé to bylo v kategorii Děti a sport v roce 2017 za díl se jménem Sport. Podruhé pořad Ty Brd'o! zvítězil v kategorii Metodické a populárně vzdělávací snímky v roce 2018.

³⁶ Ty Brd'o! *Děčko* [online]. [cit. 2020-02-07]. Dostupné z: <https://decko.ceskatelevize.cz/ty-brdo>

Podstatnou charakteristikou pořadu Ty Brd'o! je zaměření na všeobecné vzdělávání dětí. Informace, které jsou podávány dětem, jsou tedy ze všech odvětví od biologie člověka, přes kulturu až po životní prostředí. Environmentální informace proto nejsou primárně obsaženy v každém díle.

Charakteristika hlavních postav:

Brd'o – Malý zvědavý chlapec, který má vždy nějakou otázku v záloze, všem by chtěl pomáhat a vždy si ví rady. Pro pomoc svým blízkým překoná strach i nástrahy na cestě.

Dudlík – Všudypřítomný rádce hlavního hrdiny, ve všem se vyzná a na všechno má svůj názor.

Trpaslík – Trochu nerudný rejpal, který poučuje hlavního hrdinu. Je věčně nespokojený a nesnáší děti. Ale i přesto dá Brd'ovi vždy spoustu zajímavých informací.

Obr – Má vždy nějaký plán, ale nikdy tento plán není moc šetrný k jeho okolí. Neustále vymýšlí nějaké nepravosti a chce k tomu hlavního hrdinu zneužít. Nikdy se mu to ovšem nepodaří a dostane, co si zaslouží.

Chameleon – Všechno ví a všechno zná, ale vždy Brd'ovi pomůže a poví zajímavé informace. Jeho největší zálibou je ovšem zpěv.

Vědec Megawatt – Šílený vědec, který má pro Brd'a vždy připravený zajímavý úkol na závěr.

Kouzelný Had – Tajemný a všemocný had. Na závěr pořadu vždy splní přání hlavnímu hrdinovi, nebo mu alespoň dobře poradí.

Jelikož je pořad opravdu pestrý, vyskytuje se v něm několik dalších vedlejších postav. Víly kmotřičky, Děd Vševěd, urvaný Netopýr, Kozel, robot Emil a moderátoři Elis a Dalibor.

Kniha

Dalším důkazem popularity pořadu Ty Brd'o! je vydání knihy. Kniha *Ty Brd'o! Pohádková encyklopedie* byla vydána v Praze roku 2016 Českou televizí a Albatros Media a.s.. Jejimi autorkami jsou Kamila Teslíková a Jana Strýčková (též dramaturgie TV pořadu). Ilustrátorkou je Barbora Křístková, která je hlavní výtvarnicí TV pořadu.

Oficiální anotace knihy zní doslovně takto: *Víte, co jsou to mlíčňáky, proč si žraloci nemusí čistit zuby nebo kde bydlí zubní víla? Tušíte, kdy spatřil světlo světa první bonbon, kolik barev rozlišuje had nebo kolik kilometrů měří bochník chleba, který sní jeden člověk za celý*

*svůj život? Pokud ne, knižní zpracování oblíbeného televizního seriálu Ty Brd'o! je tu právě pro vás a všechny zvědavé děti!*³⁷

Pohádková encyklopedie je rozdělena do 13 kapitol, kdy každá kapitola odpovídá obsahem jednomu dílu TV pořadu. Témata kapitol se v některých případech shodují s díly první série TV pořadu Ty Brd'o! viz. *Příloha č. 3*. Například témata Zuby, Stromy, Divadlo nebo Bonbon.

Struktura jednotlivých kapitol samozřejmě napodobuje strukturu pořadu, kdy každá kapitola začíná několika informacemi od vílíh kmoťříček. Následuje Trpaslíkův les, kde probíhá rozhovor mezi hlavním hrdinou a Trpaslíkem. V další podkapitole se setkáme s Chameleonem a jeho zajímavými fakty, následuje poučný příběh a podkapitola s názvem Obrova polepšovna. Na závěr každé kapitoly se potkáme s vědcem Megawattem a jeho kvízovou otázkou.

Celá kniha je zpracována velmi příjemným a sympatickým způsobem a má jasná pravidla, ve kterých se čtenář lehce zorientuje. Pro zvědavé děti může být tato kniha jistě velkým přínosem. Zpracované kapitoly jsou průřezem okolního světa a je v nich obsaženo něco z každé sféry života. Od přírody přes lidské tělo až po kulturu jako je divadlo či hudba. Podle mého názoru je kniha velice povedeným produktem a pro děti přínosnější než sám TV pořad. To je dáno samozřejmě menším množstvím informací, tempem, které si každý udává sám a vypuštěním tzv. omáčky a zbytečných okolních komentářů.

Při srovnání konkrétního dílu TV pořadu Ty Brd'o! a stejnojmenné kapitoly v knize, můžeme většinou narazit na doslovné přepisy informací slovo od slova.

³⁷ STRÝČKOVÁ, Jana a Kamila TESLÍKOVÁ. *Ty brd'o!: pohádková encyklopedie*. Ilustroval Barbora KRÍSTKOVÁ. V Praze: Česká televize, 2016. Edice České televize. ISBN 978-80-7448-062-1.

2.3.1 Kvalitativní obsahová analýza jednotlivých dílů

Díl 1. Zuby

Premiéra: 1. 9. 2015

Obsah:

První díl vzdělávacího pořadu Ty Brďo! vypráví dětem o zubech. Hned v úvodu nám poví, co jsou to mléčné zuby, kde se vzal jejich název a jak o zuby správně pečovat. V následující přednášce od Trpaslíka se dozvíme, kolik má každý člověk zubů, jak se tyto zuby jmenují a k čemu který zub slouží. Také si vyslechneme, kolik zubů má takový pes. V názorném videu se podíváme, jak si správně čistit zuby. Historická vsuvka dětem ukáže, jak vznikla zubní vrtačka. Následně si zopakujeme, jak moc je důležité čistit si zuby. Nestačí jen po každém jídle žvýkat žvýkačku. V poslední části pořadu se dozvíme, jak to chodí na prohlídce u zubaře a nakonec už jen něco málo o rovnátkách.

Environmentální informace:

- ŽÁDNÉ

Díl 2. Peníze

Premiéra: 8. 9. 2015

Obsah:

Úvodní část pořadu zavede diváky do historie. Ukáže, jak vznikaly peníze, co bylo jejich předchůdci, a můžeme se dozvědět i z čeho byl odvozen název peněz. V další části je vysvětleno, kde se peníze berou, nebo co je to vlastně povolání. Prostě jak maminky a tatínkové vydělávají peníze. Dozvíme se, jak vznikla platební karta a jak se šetří. Chameleon ukáže jednotlivé bankovky a poví, kdo na nich je vyobrazený. V další části je dětem vysvětleno, co je to banka a trezor. Také že existují nějaké bezpečnostní prvky na každé bankovce, a že peníze se tisknou speciální tiskárnou na speciální papír. V poslední části si hlavní hrdina vyzkouší, jak nakupovat v potravinách. Na závěr se můžeme dozvědět něco o nadačních sbírkách, a jak mohou pomáhat.

Environmentální informace:

- ŽÁDNÉ

Díl 3. Praní prádla

Premiéra: 15. 9. 2015

Obsah:

Úvodní část pořadu divákovi názorně ukáže historii praní prádla od valchy až po dnešní pračky. V prvním kole soutěže jsou děti informovány o tom, co všechno následuje po vyprání prádla. Sušení, žehlení a skládání prádla. V názorném videu se naučíme prát v automatické pračce, povíme si, co znamenají obrázky na cedulkách oblečení, a jaký program na pračce zvolit. V další části zjistíme, jak vznikla žehlička. Následující část diváky poučí o šetrnosti vůči přírodě. Existence přírodních čisticích a podstata úspory elektrické energie a vody. V poslední části se podíváme do samoobslužné prádelny.

Environmentální informace:

- chemikálie v mýdle mohou být škodlivé a mohou znečišťovat životní prostředí
- spotřeba vody a elektrické energie spotřebičů je důležitá pro životní prostředí

Díl 4. Zvíře v domě

Premiéra: 22. 9. 2015

Obsah:

Čtvrtý díl tohoto zábavně vzdělávacího pořadu nás přivádí k tématu domácích mazlíčků. V první části se můžeme dozvědět něco o historii domestikace zvířat. Přednáška od Trpaslíka dětem objasní, jak je to s hospodářskými zvířaty i to, že v domě mohou být i zvířátka nežádoucí v podobě myší nebo různého hmyzu. V názorném videu se podíváme do zverimexu. Následuje historická vsuvka, která nám ukáže, jak byl domestikován pes. Také se dozvíme, co všechno současný pes umí a může dělat. V další části je divák informován o ochraně zvířat a o zakázaném lovu a pašeráctví. V poslední části se hlavní hrdina naučí starat o několik užitkových zvířat od slepic až po kozy a také se dozví něco o alergiích na zvířata.

Environmentální informace:

- historie domestikace zvířat
- domestikovaná zvířata v různých kulturách
- rozlišné potřeby zvířat pro život
- zakázaný lov – chráněná zvířata
- zodpovědnost za zvířecí mazlíčky

- péče o hospodářská zvířata

Díl 5. Teplo

Premiéra: 29. 9. 2015

Obsah:

Úvodní část pořadu nás zavede k historii ohně, jak první oheň vznikl, a jak se postupně měnilo jeho využití. Také se dozvíme něco o současném ekologickém způsobu vytápění domácností. Trpaslík diváky poučí o tom, jaké jsou druhy dřeva, a jak je to s jejich vhodností na topení. Objasní i vznik uhlí. V názorném videu se dozvíme, jak se teple obléknout do nepříznivého počasí a v historickém okénku se ukáže, jak vzniklo podlahové vytápění. V následující části jsou divákovi předložena rizika rozdělování ohně v lese. Závěrečná část ukáže, jak správně rozdělat oheň v krbu a dozvíme se něco o tom, jaká rizika přinášejí klimatizace.

Environmentální informace:

- vytápění domů
- vznik a zásoby uhlí
- zakládání ohně v přírodě a jeho nebezpečí
- druhy topného dřeva

Díl 6. Hudba

Premiéra: 6. 10. 2015

Obsah:

Šestý díl pořadu Ty Brďo! diváky seznámí s hudbou a jejími různými podobami. Nejdříve se dozvíme něco o historii hudby, z čeho se hudební nástroje vyráběly dříve a z čeho se vyrábí dnes. V následující části je připravena menší přednáška o orchestru, jeho historii i současnosti. Názorné video divákům představí noty, jejich zápis a význam. Dále se dozvíme něco o komorním orchestru. Poučíme se o tom, že každý má nárok poslouchat hudbu, která se mu líbí a nikdo nám v tom nemůže násilně bránit. V závěru pořadu se naučíme dirigovat a zjistíme, že hrát na hudební nástroj může být i zdraví prospěšné.

Environmentální informace:

- ŽÁDNÉ

Díl 7. Stromy

Premiéra: 13. 10. 2015

Obsah:

V úvodní části sedmého dílu se dozvíme něco o lesech. Jejich historii i současnosti, o základním dělení lesů a stromů. Trpaslík diváky informuje o získávání živin z kořenů a v závěru své přednášky vysvětlí i základní principy fotosyntézy. V názorném videu se můžeme podívat na pěstování bonsai. Dozvíme se také, jak ze dřeva vzniká papír krok za krokem. V následující části zjistíme, jak důležité jsou datlovy pro stromy. V poslední části divák uvidí, jak se chovat na výletě v lese. Musí po sobě sbírat všechny odpadky, nesmí rozdělávat oheň a musí se chovat ohleduplně.

Environmentální informace:

- Les současný i historický
- Druhy stromů
- Ovocné stromy
- Výživa rostlin
- Základy fotosyntézy
- Ochrana ptáků
- Ochrana stromů a lesů
- Odpadky v přírodě
- Rozdělávání ohně v lese

Díl 8. Bonbón

Premiéra: 20. 10. 2015

Obsah:

Tento díl učí zábavnou formou dětské diváky o historii i současnosti bonbonů a všech sladkostí. V úvodní části se dozvíme o prvním mlsání člověka, které začalo již v pravěku ovocem a pokračovalo přes med až k výrobě cukru. V další části se můžeme dozvědět veškerá rizika spojená s nadměrným mlsáním. V naučném videu se podíváme, jak se vyrábí taková zmrzlina. V historickém okénku nahlédneme do smutné minulosti bez bonbonů a zjistíme, jak takový první bonbon vlastně vznikl a jak získal svůj název. Následně pořad všechny poučí o tom, jak moc špatné by bylo jíst pořád jenom sladkosti a zapíjet to

limonádou. V krátké pohádce se nám toto tvrzení potvrdí. Na závěr pořadu se hlavní hrdina naučí, jak se pečce takový dort a dozví se něco o alergii na lepek, kterou trpí jeho kamarádka.

Environmentální informace:

- ŽÁDNÉ

Díl 9. Voda

Premiéra: 27. 10. 2015

Obsah:

Hned v úvodní části se divák dozví něco o koloběhu vody, rozdílů mezi sladkou a slanou vodou a o nedostatku vody v některých zemích. Trpaslík ve své přednášce informuje o čištění a úpravě vody a dozvíme se něco o vodojemech. Názorné video divákům ukáže, jak zalévat květiny. Každá květina má jiné nároky na vodu. V další části zjistíme, jak je to s množstvím vody, které člověk denně vypije a kolik vypotí. Také uvidíme, jak vznikl Priessnitzův obklad. Následně se podíváme na různé vodní plochy, ukážeme si rozdílů, které mezi nimi jsou. V poslední části divák uvidí, jak se správně loví ryby a znovu si připomeneme, že existuje mnoho lidí, kteří mají nedostatek pitné vody.

Environmentální informace:

- Koloběh vody
- Čištění a úprava vod
- Ochranná pásma vod
- Výživa rostlin
- Voda jako podmínka pro život
- Lov ryb
- Vodní plochy v krajině
- Nedostatek pitné vody ve světě

Díl 10. Ptáci

Premiéra: 3. 11. 2015

Obsah:

V desátém díle pořadu se dozvíme o historii ptáků, která se datuje až do dob dinosaurů. Dále zjistíme možnosti využití peří. Diváci se následně dozvědí něco o nelétavých ptácích jako

jsou tučňáci nebo pštrosi. V názorném videu se naučíme, jak správně postavit krmítko pro ptáky a čím je v zimě krmit. Příběh o stěhovavých ptácích divákům představí vlaštovky a jejich důvody pro podzimní odlet do teplých krajin. V následující části se děti mohou dozvědět něco o ochraně ptactva i jejich hnízd s vajíčky. Na závěr se dozvíme, co všechno potřebují ptáci, které chováme doma jako mazlíčky, od rozměrů klece až po zábavné prvky. Poslední informací pro děti je možnost ochrany rorýse.

Environmentální informace:

- Ochrana ptactva
- Druhy ptáků
- Chov ptactva

Díl 11. Domeček

Premiéra: 10. 11. 2015

Obsah:

Úvod tohoto dílu diváka seznámí s historií stavby domů. Z čeho se domy stavěly v minulosti, jak se stavby vyvíjely a z čeho se staví v jednotlivých zemích od hlíny až po sníh a led. V neposlední řadě jsou také vyjmenovány různé architektonické styly. Trpaslíkova přednáška divákům představí různé druhy domů od rodinných až po bytové. Také se dozvíme základní informace o architektech a jejich plánech. Naučné video nám ukáže, jak se takový dům staví od základů až po střechu. Dále se dozvíme, co je to beton a na co se takový beton používá. Historické okénko divákům představí vznik cihly. V následující části zjistíme, jak to je se stavebním povolením, a že dům si nemůžeme postavit, kde chceme. V závěru pořadu se podíváme, jak se staví zeď z tvárnic, aby byla pevná a nepadla.

Environmentální informace:

- Ochrana přírody při stavbě domu

Díl 12. Klíče

Premiéra: 17. 11. 2015

Obsah:

Již v úvodní části pořadu se diváci seznámí s historií zámků a klíčů. Co předcházelo jejich vzniku, a jak se zámků vyvíjely od dřevěných a provazových až po ty dnešní. Následující část informuje o druzích zámků a klíčů dále vysvětluje, co je to paklíč, a jaké části takový klíč má. Poučné video u krále Chameleona nám názorně představí odemykání a zamykání. Také se dozvíme, k čemu vlastně zámků jsou, a před čím vším nás můžou chránit. V další části zjistíme, jak funguje alarm a jaký může mít dopad pro lupiče. V poslední části nám hlavní hrdina názorně předvede, jak se dostat domů, když nikdo není doma, a jak neztratit klíče.

Environmentální informace:

- ŽÁDNÉ

Díl 13. Nádobí

Premiéra: 24. 11. 2015

Obsah:

Víly kmotřičky nám v úvodní části povypráví o historii nádobí, jak vzniklo, z čeho se vyrábělo i to, kdy byl objeven hrnčířský kruh. Také se dozvíme něco o příboru a jeho vývoji. V prvním soutěžním kole si diváci vyslechnou přednášku o tom, co všechno nádobí vlastně je. Zajímavou vsuvkou jsou základní informace o čínských hůlkách. Naučné video nás tentokrát zavede do kuchyně a ukáže nám, jak se nádobí správně myje. Následně se dozvíme, co je to myčka nádobí, jak vlastně funguje a za jakých okolností vznikla. V poslední části se diváci podívají, jak se správně prostírá stůl.

Environmentální informace:

- ŽÁDNÉ

Díl 14. Koně

Premiéra: 1. 12. 2015

Obsah:

Úvodní část poskytne divákům základní informace o koních. Od jejich předchůdců až po současnost. Dozvíme se, jak koně pomáhaly v minulosti i to, proč jsou oblíbenými společníky lidí. Trpaslíkova přednáška nám představí celý koňský druh i všechny jeho příbuzné (od zebry po osla). V naučném videu se tentokrát podíváme do koňských stájí. Zjistíme, jak se nazývají různé koňské barvy, a co dobrého koně jedí. V historickém okénku se dozvíme, jak vznikla steeplechase, a co je to parkur. V poslední části nám vědec Megawatt předvede, jak se kůň čistí a následně osedlá. Na závěr se diváci dovědí něco o hipoterapii.

Environmentální informace:

- Chráněné druhy lichokopytníků

Díl 15. Televize

Premiéra: 8. 12. 2015

Obsah:

Víly kmotříčky všechny diváky informují, kdy vznikla televize, a jak to tehdy vypadalo. Zjistíme, že první vysílání bylo černobílé a jen pár hodin denně. Dále jak takové první televize vypadaly, a jak se vyvíjely až do dnešní podoby. V následující přenášce se diváci dozvědí, jaké pořady existují, od kutilských pořadů až po horory v noci. Naučné video nás zavede do prostředí internetu a ukáže nám, že i bez televize se můžeme dívat na televizní pořady. Historické okénko diváky zavede k první předvolební diskusi v šedesátých letech v USA a její podstatě. Další část nám ukáže, kolik profesí stojí za televizním vysíláním, a co je to reklama. Poslední úsek pořadu diváky zaškolí, jak se tvoří zpravodajství, a jakou sílu může televize mít.

Environmentální informace:

- ŽÁDNÉ

Díl 16. Uši

Premiéra: 15. 12. 2015

Obsah:

Na začátku se diváci dovědí základní informace o hluku, o všech lidských smyslech a o tom, jak je to se sluchem u různých zvířat. Následující přednáška informuje o tom, jak funguje ucho od ušního boltce až po hlemýždě. Naučné video ukáže, jak si vyrobit telefon z provázku a dvou kelímků. Historické okénko nám povypráví, jak byl vynalezen první telefonní přístroj. V další části se dozvíme, jak je to se sluchem u psů. Závěr pořadu diváky zavede na ušní oddělení a dozvíme se, jak probíhá vyšetření uší.

Environmentální informace:

- Sluch zvířat
- Hlukové znečištění

Díl 17. Oslavy

Premiéra: 22. 12. 2015

Obsah:

Na začátku dílu se diváci dozvědí, co to oslavy vlastně jsou, co se oslavovalo první a také, jak je to s Vánoce a Velikonocemi. Trpaslíkova přednáška diváky poučí o státních svátcích a o narozeninách či svátcích. V naučném videu se podíváme, jak vybrat ten správný dárek k narozeninám. Historické okénko divákům ukáže, jak vypadala první svatba. Na závěr pořadu se naučíme správně ozdobit vánoční stromeček.

Environmentální informace:

- ŽÁDNÉ

Díl 18. Divadlo

Premiéra: 2. 2. 2016

Obsah:

Úvodní část dílu s názvem Divadlo divákům povypráví o tom, co to vlastně divadlo je, kde jsou jeho počátky, a jak takové první divadlo vypadalo. Dozvíme se, mimo jiné, že herci bývali jen muži, a že neexistovaly žádné kulisy ani rekvizity. Také zjistíme, jak se divadlo

vyvíjelo dál, a to kdo jsou to divadelní ochotníci. Trpaslíkova přednáška nás zavede do budovy divadla a poví nám, jaké části tato budova má od hlediště až po zákulisí. Naučné video divákům ukáže, jak si můžou sami vyrobit loutku z ponožky. V následující části zjistíme, kdo všechno stojí v zákulisí divadla, a kdo je to inspicient. Také se dozvíme, co je to scénář, jak vznikl, a co všechno se s ním dělá. V závěrečné části pořadu jsou diváci informováni, jak se v divadle slušně chovat.

Environmentální informace:

- ŽÁDNÉ

2.3.2 Srovnání výsledků s výstupy RVP pro základní školy

Informace získané analýzou jednotlivých dílů pořadu porovnám s jednotlivými tematickými okruhy RVP pro základní vzdělávání. Pro přehlednost jsem zvolila variantu tabulky. Díky svému předchozímu vzdělání v tomto oboru jsem měla jistou výhodu a vyhledávání odpovídajících okruhů nebylo problematické. Zvolila jsem co nejjednodušší možnost tabulky, a to především kvůli přehlednosti. Jednotlivé okruhy jsem dále nedefinovala.

Tabulka č. 2 (vlastní zpracování dle *Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání*)

Název dílu	Environmentální informace	Tematický okruh RVP
Zuby	Žádné	
Peníze	Žádné	
Praní prádla	Chemikálie v mýdle mohou znečišťovat životní prostředí	Základní podmínky života (voda)
	Spotřeba vody a elektrické energie spotřebičů	Vztah člověka k prostředí (náš životní styl) Základní podmínky života (energie)
Zvíře v domě	Zakázaný lov – chráněná zvířata	Základní podmínky života (ochrana biologických druhů)
	Péče o hospodářská zvířata	Lidské aktivity a problémy životního prostředí (zemědělství a ŽP)
	Historie domestikace zvířat	Ekosystémy (kulturní krajina)
	Domestikovaná zvířata v různých kulturách	Ekosystémy (kulturní krajina)
	Rozličné potřeby zvířat pro život	Nespadá do žádného tematického okruhu RVP
	Zodpovědnost a péče o domácí mazlíčky	Nespadá do žádného tematického okruhu RVP
Teplo	Vytápění domů	Základní podmínky života (energie, přírodní zdroje)
	Vznik a zásoby uhlí	Základní podmínky života (přírodní zdroje)
	Zakládání ohně v přírodě a jeho nebezpečí	Lidské aktivity a problémy životního prostředí (ochrana přírody)
	Druhy dřeva	Ekosystémy (les)
Hudba	Žádné	
Stromy	Historie i současnost lesů	Ekosystémy (les, tropický deštný prales)
	Druhy stromů	Ekosystémy (les)
	Ovocné stromy	Ekosystémy (lidské sídlo)

	Výživa rostlin	Základní podmínky života (půda)
	Základy fotosyntézy	Základní podmínky života (ovzduší)
	Ochrana ptáků	Základní podmínky života (ochrana biologických druhů)
	Ochrana stromů a lesů	Základní podmínky života (ochrana biologických druhů)
	Odpadky v přírodě	Vztah člověka k prostředí (náš životní styl) Lidské aktivity a problémy životního prostředí (odpady a hospodaření s odpady)
	Rozdělování ohně v lese	Vztah člověka k prostředí (náš životní styl)
Bonbón	Žádné	
Voda	Koloběh vody	Ekosystémy (moře, vodní zdroje)
	Čistění a úprava vod	Základní podmínky života (voda)
	Ochranná pásma vod	Základní podmínky života (voda)
	Výživa rostlin	Základní podmínky života (voda, půda)
	Voda jako podmínka pro život	Základní podmínky života (voda)
	Lov ryb	Základní podmínky života (ochrana biologických druhů) Vztah člověka k prostředí (náš životní styl)
	Vodní plochy v krajině	Ekosystémy (vodní zdroje)
	Nedostatek pitné vody ve světě	Základní podmínky života (voda)
Ptáci	Ochrana ptactva	Základní podmínky života (ochrana biologických druhů)
	Druhy ptáků	Nespadá do žádného tematického okruhu RVP
	Chov ptactva	Vztah člověk k prostředí (náš životní styl)
Domeček	Ochrana přírody při stavbě domu	Lidské aktivity a problémy životního prostředí (změny v krajině)
Klíče	Žádné	
Nádobí	Žádné	
Koně	Chráněné druhy lichokopytníků	Základní podmínky života (ochrana biologických druhů)
Televize	Žádné	
Uši	Sluch zvířat	Nespadá do žádného tematického okruhu RVP
	Hlukové znečištění	Ekosystémy (kulturní krajina)
Oslavy	Žádné	
Divadlo	Žádné	

2.3.3 Srovnání výsledků s DOV pro základní školy (1. stupeň)

Pro srovnání získaných environmentálních informací s DOV jsem opět použila tabulku. Tato tabulka má stejnou strukturu jako při srovnání s RVP (viz. *Tabulka č. 2*). Jednotlivá klíčová témata jsou zde doplněna konkrétním výstupem žáka. Tyto výstupy jsou v tomto případě pouhý nástin toho, jak by měla probíhat výuka.

Tabulka č. 3 (vlastní zpracování dle *Doporučených očekávaných výstupů*)

Název dílu	Environmentální informace	Klíčová témata DOV
Zuby	Žádné	
Peníze	Žádné	
Praní prádla	Chemikálie v mýdle mohou znečišťovat životní prostředí	Problémy a konflikty - Žák nalezne vztah mezi příčinou a následkem běžných činností a zdůvodní nezvratnost některých rozhodnutí a chyb
	Spotřeba vody a elektrické energie spotřebičů	Akční strategie - Žák vybere z běžných každodenních činností ty, při kterých může svým chováním snížit jejich dopad na životní prostředí; navrhne konkrétní opatření, které by k tomuto snížení vedlo (např. šetření vodou při denní hygieně)
Zvíře v domě	Zakázaný lov – chráněná zvířata	Zákonnosti - Žák nalezne vztah mezi stavem ekosystému a lidskou činností na příkladu konkrétních míst ve svém okolí
	Péče o hospodářská zvířata	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
	Historie domestikace zvířat	Neodpovídá žádnému tematickému okruhu DOV
	Domestikovaná zvířata v různých kulturách	Neodpovídá žádnému tematickému okruhu DOV
	Rozličné potřeby zvířat pro život	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
	Zodpovědnost a péče o domácí mazlíčky	Senzitivita - Žák pod dohledem dospělé osoby se pravidelně a dlouhodobě stará o květinu nebo vhodně vybraná zvířata
Teplo	Vytápění domů	Akční strategie - Žák uvede výhody a nevýhody různých opatření z oblasti ekomanagementu, která snižují dopady vlastního jednání na životní prostředí
	Vznik a zásoby uhlí	Zákonnosti - Žák uvede jednoduché příklady závislosti organismu na prostředí
	Zakládání ohně v přírodě a jeho nebezpečí	Senzitivita - Žák vypráví (napíše) příběh vybraného organismu a porovná jej s životem člověka; vyjádří své stanovisko k smrti či omezení životních potřeb organismu působením člověka
	Druhy dřeva	Zákonnosti - Žák rozliší základní biotopy a typy využití krajiny (zahradka, pole, louka, les, rybník, hory, jeskyně, lidské sídlo) a přiřadí k nim organismy, které se v nich vyskytují
Hudba	Žádné	
Stromy	Historie i současnost lesů	Zákonnosti - Žák rozliší základní biotopy a typy využití krajiny (zahradka, pole,

		louka, les, rybník, hory, jeskyně, lidské sídlo) a přiřadí k nim organismy, které se v nich vyskytují
	Druhy stromů	Zákonitosti - Žák rozliší základní biotopy a typy využití krajiny (zahrada, pole, louka, les, rybník, hory, jeskyně, lidské sídlo) a přiřadí k nim organismy, které se v nich vyskytují
	Ovocné stromy	Zákonitosti - Žák uvede jednoduché příklady závislosti organismu na prostředí
	Výživa rostlin	Zákonitosti - Žák na konkrétních příkladech vysvětlí princip koloběhu základních látek (např. uhlíku a vody) v životním prostředí
	Základy fotosyntézy	Zákonitosti - Žák na konkrétních příkladech vysvětlí princip koloběhu základních látek (např. uhlíku a vody) v životním prostředí
	Ochrana ptáků	Zákonitosti - Žák rozliší základní biotopy a typy využití krajiny (zahrada, pole, louka, les, rybník, hory, jeskyně, lidské sídlo) a přiřadí k nim organismy, které se v nich vyskytují
	Ochrana stromů a lesů	Zákonitosti - Žák rozliší základní biotopy a typy využití krajiny (zahrada, pole, louka, les, rybník, hory, jeskyně, lidské sídlo) a přiřadí k nim organismy, které se v nich vyskytují
	Odpadky v přírodě	Akční strategie - Žák uvede výhody a nevýhody různých opatření z oblasti ekomanagementu, která snižují dopady vlastního jednání na životní prostředí
	Rozdělávání ohně v lese	Senzitivita - Žák vypráví (napíše) příběh vybraného organismu a porovná jej s životem člověka; vyjádří své stanovisko k smrti či omezení životních potřeb organismu působením člověka
Bonbón	Žádné	
Voda	Koloběh vody	Zákonitosti - Žák na konkrétních příkladech vysvětlí princip koloběhu základních látek (např. uhlíku a vody) v životním prostředí
	Čistění a úprava vod	Zákonitosti - Žák uvede jednoduché příklady závislosti organismu na prostředí
	Ochranná pásma vod	Zákonitosti - Žák uvede jednoduché příklady závislosti organismu na prostředí Žák nalezne vztah mezi stavem ekosystému a lidskou činností na příkladu konkrétních míst ve svém okolí
	Výživa rostlin	Zákonitosti - Žák na konkrétních příkladech vysvětlí princip koloběhu základních látek (např. uhlíku a vody) v životním prostředí
	Voda jako podmínka pro život	Zákonitosti - Žák na konkrétních příkladech vysvětlí princip koloběhu základních látek (např. uhlíku a vody) v životním prostředí
	Lov ryb	Senzitivita - Žák uvede jednoduché příklady potravních vazeb mezi organismy; u vybraných organismů určí

		(na základě informací o jejich životě) jejich roli v potravním řetězci)
	Vodní plochy v krajině	Zákonitosti - Žák nalezne vztah mezi stavem ekosystému a lidskou činností na příkladu konkrétních míst ve svém okolí
	Nedostatek pitné vody ve světě	Zákonitosti - Žák na příkladech různých organismů vysvětlí princip proměn v závislosti na prostředí a čase
Ptáci	Ochrana ptactva	Zákonitosti - Žák nalezne vztah mezi stavem ekosystému a lidskou činností na příkladu konkrétních míst ve svém okolí
	Druhy ptáků	Zákonitosti - Žák rozliší základní biotopy a typy využití krajiny (zahrada, pole, louka, les, rybník, hory, jeskyně, lidské sídlo) a přiřadí k nim organismy, které se v nich vyskytují
	Chov ptactva	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb Senzitivita - Žák pod dohledem dospělé osoby se pravidelně a dlouhodobě stará o květinu nebo vhodně vybraná zvířata
Domeček	Ochrana přírody při stavbě domu	Akční strategie - Žák uvede výhody a nevýhody různých opatření z oblasti ekomanagementu, která snižují dopady vlastního jednání na životní prostředí Akční strategie - Žák vybere z běžných každodenních činností ty, při kterých může svým chováním snížit jejich dopad na životní prostředí; navrhne konkrétní opatření, které by k tomuto snížení vedlo (např. šetření vodou při denní hygieně)
Klíče	Žádné	
Nádobí	Žádné	
Koně	Chráněné druhy lichokopytníků	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
Televize	Žádné	
Uši	Sluch zvířat	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
	Hlukové znečištění	Akční strategie - Žák uvede výhody a nevýhody různých opatření z oblasti ekomanagementu, která snižují dopady vlastního jednání na životní prostředí Problémy a konflikty - Žák identifikuje aktuální environmentální problém v okolí, popíše, jak se jej osobně může dotýkat, a vyhodnotí, zda se na něm osobně podílí
Oslavy	Žádné	
Divadlo	Žádné	

2.3.4 Shrnutí

Průměrný počet environmentálních informací na jeden díl pořadu Ty Brd'o! jsou 2 informace na díl. Pokud vezmeme v úvahu, že se jedná o všeobecně vzdělávací pořad, který má dětem přiblížit celý svět, jedná se o poměrně vysoké číslo. Samozřejmě se musí vzít na zřetel fakt, že environmentální informace jsou v tomto pořadu velmi kusé a často vytržené z širšího kontextu. S ohledem na věk cílové skupiny je to ovšem pochopitelné.

Při srovnání informací z pořadu Ty Brd'o! s RVP je zřejmé, že první série tohoto pořadu pokryla více než polovinu z bodů v této příručce. Čtyři tematické okruhy mají dohromady 28 bodů, ze kterých 19 bylo obsaženo (méně či více podrobně) v pořadu Ty Brd'o!. Nejméně se environmentální informace v pořadu týkaly tematického okruhu *Vztah člověka k prostředí*, který je značně cílen na každého jedince zvlášť. Jak žiji já a co pro životní prostředí mohu udělat? Jak to dělají lidé v mém okolí? A jak to dělá naše obec/město? Atd. Při přihlédnutí ke skutečnosti, že pořad je cílený na věkovou skupinu mezi 4 a 8 lety, je to velmi dobrý výsledek.

Porovnání dat z pořadu s *DOV Environmentální výchova pro základní vzdělávání* bylo o něco složitější. Klíčová témata DOV jsou poněkud konkrétnější, na druhou stranu se dají pojmout z více hledisek. Často se jedna informace dala zařadit pod několik těchto klíčových témat, která se prolínají. S ohledem na cílovou skupinu pořadu jsem získaná data porovnávala pouze s klíčovými tématy pro 1. stupeň základních škol. I v tomto případě můžeme konstatovat, že byla pokryta více než polovina bodů z klíčových témat. Nejčastěji se objevovala klíčová témata *Senzitivita* a *Zákonitosti*.

Rozmanitost a množství informací, které v pořadu jsou, může být u mladších diváků na škodu. Rychlé změny a příval informací stihne divák sotva zaznamenat, natož si z toho něco odnést. Popularitu tohoto pořadu mezi dětskými diváky i jejich rodiči není ovšem možné popřít. K dnešnímu dni (11. 5. 2020) bylo odvysíláno 180 dílů, a to od září roku 2015, kdy byl vysílán první díl. Premiéra prvního dílu proběhla 1. září 2015. Mezi posledními natočenými díly figuroval i díl s názvem *Pandemie*, který se dětem snažil zajímavou formou vysvětlit současné dění v České republice.

2.4 S Jakubem v přírodě

S Jakubem v přírodě je televizní pořad, ve kterém sportovní rybář Jakub Vágner představuje dětem českou přírodu a její krásy. Společně se svými dvěma společníky, Lvíčkem a Aničkou, se podívá na zajímavá místa České republiky, naučí děti, jak se v přírodě chovat, a jak v ní přežít. Nechybí ani ukázky tradic a zvyků, historické vsuvky a zajímavé tipy. Tento zábavně – vzdělávací pořad se v dětech snaží probudit vztah k přírodě a podnítit zájem o ni. Samozřejmě v pořadu nechybí ryby, jejich lov a jejich chov.

Seriálu S Jakubem v přírodě byly natočeny dvě řady (dohromady 26 dílů). První řada byla poprvé vysílána na podzim roku 2015. První díl měl premiéru 6. září 2015. Druhá řada byla zahájena o dva roky později na podzim roku 2017.

Struktura pořadu je velice jednoduchá. Každý díl je natočen jako jeden výlet za dobrodružstvím. Jakub Vágner, společně se svým doprovodem, vyrazí na expedici, kde má naplánované zastávky na významných místech, popřípadě rozhovory se specialisty v oborech. Jednou se setkáme s ošetřovatelem v zoologické zahradě, jindy zase se zaměstnancem sádek. Snaží se tak děti naučit, jak se chovat k přírodě, co všechno má na práci například myslivec nebo řezník.

Charakteristika hlavních postav:

Jakub Vágner – Slavný sportovní rybář a držitel několika rekordů v lovu sladkovodních ryb, který provází pořadem své dva společníky. Ukazuje jim přírodu, její krásy a nebezpečí. Učí je, jak v přírodě přežít, jak poznat rostliny i živočichy, a jak to bylo dřív.

Lvíček – Celým jménem Lev Maxa, je malý rybář se spoustou zájmů. Rád objevuje něco nového a vždy se od Jakuba něčemu novému přiučí. Ničeho se nebojí a do všeho jde po hlavě.

Anička – Celým jménem Anna Maria Jarkovská, je dobrodruh v sukni. Velice chytrá dívka, která se chce něco zajímavého dozvědět a nebojí se zeptat. A přesto, že není každá výprava s Jakubem procházka růžovým sadem, zatne zuby a překoná všechny komplikace s úsměvem.

2.4.1 Kvalitativní obsahová analýza jednotlivých dílů

Díl 1. Sumec

Premiéra: 6. 9. 2015

Obsah:

V první díle vzdělávacího pořadu nás moderátor zavede k rybníku. Seznámíme se s jeho majitelem a ukážeme si, že práce kolem rybníku je pořád dost. Dozvíme se, čím se ryby krmí a proč můžeme čas od času potkat i mrtvou rybku. V další části pořadu nám moderátor názorně předvede, co všechno potřebuje jedna malá ryba v akváriu. Společně s Lvíčkem a Aničkou vytvoří dočasný domov pro jednoho malého sumečka. V následující části se dozvíme, jak se dělají poctivé české špekáčky. Lvíček a Anička si poprvé vyzkouší, jaké to je spát pod širákem, a podíváme se, jaká je ranní probouzející se příroda. V závěru pořadu se moderátorovi se společníky povede ulovit obrovského sumce, na kterém si názorně ukážeme, jak vypadají a fungují části jeho těla.

Environmentální informace:

- Chov ryb
- Péče o okolí rybníka
- Zemědělské plodiny – mák
- Ohleduplný lov ryb
- Základní pravidla pobytu v přírodě

Díl 2. Kapr na mlaskačku

Premiéra: 19. 9. 2015

Obsah:

Druhý díl tohoto zábavně – vzdělávacího pořadu nás zavede do jižních Čech. Moderátor tentokrát naplánoval výlet na rozhlednu Onen svět, k menhirům a viklanům. Dozvíme se, jak se můžeme orientovat v přírodě, například jak poznat sever. V následující části se vypravíme za výrobou klasických hliněných hrníčků a naučíme se, jak na to. V druhé půlce pořadu se moderátor pokouší své společníky naučit, jak se loví tzv. na mlaskačku. Tímto způsobem uloví dokonce tři kapry, jako vždy je ovšem pustí zpět do vody.

Environmentální informace:

- Česká příroda - historie
- Orientace v přírodě
- Lov ryb
- Jak se ohleduplně chovat v přírodě

Díl 3. Jeseter

Premiéra: 20. 9. 2015

Obsah:

Jakub Vágner nás tentokrát zavede k Sedlčanům. Ukážeme si Sedlčanské rybníky, okolní přírodu a poslechneme si i místní legendy o Jakobovi Krčínovi, nejslavnějším českém rybníkáři. V následující části nás moderátor zavede na kozí farmu a názorně si ukážeme i to, jak takovou kozu podojit, a jak se kozí mléko následně zpracovává. Na poli si poví a ukáží jednotlivé druhy obilí a následně se společenství vypraví do lesa, kde opraví společně s hajným rozbitý krmelec. V druhé části pořadu se Jakub Vágner s Lvíčkem a Aničkou vydají na lov jesetera, což se jim povede a moderátor nám názorně předvede, čím vším je jeseter výjimečný.

Environmentální informace:

- Rybníkářství
- Péče o hospodářská zvířata
- Zpracování mléka
- Zemědělské plodiny – obiloviny
- Péče o vysokou zvěř

Díl 4. Tloušť

Premiéra: 27. 9. 2015

Obsah:

Čtvrtý díl nás opět zavede za krásami české přírody. Společně se s Lvíčkem a Aničkou podíváme do obory, kde se dozvíme mnoho informací o jelenech a laních. Naučíme se základní pravidla při rozdělávání ohně v přírodě. Jakub Vágner detailně popíše přípravu správného ohniště. V následující části se dozvíme něco málo o ohleduplnosti v přírodě.

V druhé polovině pořadu se společně s moderátorem vypravíme na lov ryb. Tentokrát se cestovatelé vypraví na tlouště. Jakub Vágner ukáže, jak se v přírodě dá najít ta správná návnada, a jak na ní chytit tu správnou rybu.

Environmentální informace:

- Stáří stromů
- Vysoká zvěř v oborách
- Rozdělování ohně v přírodě – pravidla
- Ohleduplné chování v přírodě
- Speciální vodní živočichové

Díl 5. Mník

Premiéra: 4. 10. 2015

Obsah:

V pátém díle se vypravíme na procházku lužními lesy a naučíme se něco o cizopasném jmelí. Dozvíme se, jak důležité jsou pro přírodu lužní lesy a uvidíme i naprosto nedotčené zákoutí, kde příroda vládne. Jakub Vágner se svými společníky nám ukáží, jakou pohromu dokáže způsobit jedna bobří rodinka. Moderátor nám poví základní informace o tom, jak bobři žijí. V následující části se vydají na návštěvu k myslivci, který chová divoká prasata a několik plemen loveckých psů. V druhé části pořadu se moderátor se společníky vydá na lov vzácného mníka.

Environmentální informace:

- Lužní lesy
- Bobr evropský
- Lovecká plemena psů
- Jelen evropský
- Mník jednovousý

Díl 6. Indiáni v Tachově 1

Premiéra: 11. 10. 2015

Obsah:

Jakub Vágner zavede své společníky a diváky tentokrát na výlet za trapery a indiány. Ukáže nám, jaké měli zvyky a návyky. Co jedli, kde spali, co si oblékali, jak si vyráběli zbraně nebo šperky. Společně s odborníkem na indiány a jejich kulturu nám ukáže, jak rozdělat oheň pomocí pazourku, a jak postavit správné teepee. Hlavním motivem tohoto dílu je jednoduchý život, který probíhá v souladu s přírodou.

Environmentální informace:

- Život v souladu s přírodou

Díl 7. Indiáni v Tachově 2

Premiéra: 18. 10. 2015

Obsah:

V druhém pokračování dílu o indiánech nám moderátor ukáže další způsob rozdělení ohně pomocí magnesia. Předvede nám, jak přežít v zimní přírodě, z čeho si uvařit čaj, a kde sehnat něco k jídlu. Mimo jiné divákům objasní i léčebné účinky různých plodin. V následující části si představíme řezbářská kouzla a Lvíček s Aničkou si vyzkouší i střelbu z luku. Seznámíme se s malým stádem bizonů a povíme si něco o jejich historii a významu. Na konec tohoto speciálního dílu si děti společně s Jakubem vyzkoušejí ulovit rybu na ledu, a to jen se starou indiánskou výbavou.

Environmentální informace:

- Zimní příroda
- Bizoni

Díl 8. Jak ryby přichází na svět

Premiéra: 25. 10. 2015

Obsah:

V první části pořadu nás moderátor Jakub Vágner zavede na husí farmu. Povíme si, jak funguje husí líheň a jaké podmínky čerstvé house potřebuje. Cestou na sádky moderátor se

společníky potkává typická zvířata, o kterých si poví základní informace. Jedná se konkrétně o skokana a ježka. V následující části se podíváme za nefalšovaným včelařem, který nám povypráví vše důležité o chovu včel. Na sádkách si ukážeme, jak probíhá umělé oplodnění u kapra. Od umělého vytírání až po nového jedince. Na závěr pořadu se podíváme na klecový chov pstruhů. Jakub Vágner s Aničkou a Lvíčkem se v úplném závěru zúčastní projektu Cesta pstruha, kde se právě takto odchovaní pstruzi vracejí do volné přírody.

Environmentální informace:

- Chov hus domácích
- Včelařství
- Ježek západní
- Druhy žab v ČR
- Umělý odchov ryb
- Projekt Cesta pstruha

Díl 9. Českosaské Švýcarsko

Premiéra: 1. 11. 2015

Obsah:

V devátém díle pořadu se podíváme za krásami přírody Českého Švýcarska. Dozvíme se, jak tamější pískovcové skály vznikly. Ukážeme si, čím se přirozeně chrání výsadba jedlí před zvěří. Moderátor nás také poučí o ohrožených sokolech. V následující části se podíváme do historického mlýna a necháme si povyprávět, jak se zde kdysi mlelo obilí. Jakub Vágner se pokusí divákům vysvětlit význam pitné vody a potřebu šetrného zacházení s ní. V závěrečné části pořadu vysadí Jakub do řeky Kamenice malé lososy.

Environmentální informace:

- Vznik pískovcových skal
- Sokol stěhovavý – kriticky ohrožený druh
- Pitná voda – šetrný přístup
- Mravkolev
- Rys ostrovid

Díl 10. Návštěva v ZOO

Premiéra: 8. 11. 2015

Obsah:

Při návštěvě v Plzeňské ZOO se seznámíme s exotickými druhy zvířat od lvů až po tučňáky. Dozvíme se, proč vlastně zoologické zahrady začaly vznikat a jak se v průběhu doby mění. Začneme krmením tučňáků se základní přednáškou o nich. Poté se přesuneme k dravcům a popovídáme si se sokolníkem, který nám povypráví o různých dravcích. V další části Jakub Vágner se svými společníky nakrmí žirafu, povypráví nám o agamě a pochovají si i kraju. Následně se podíváme i do Plzeňského Dinoparku a povíme si něco o nejznámějších dinosaurech. Ukážeme si, jak moc jsou nám podobní šimpanzi a navštívíme českou řeku i s vydrou.

Environmentální informace:

- Ochrana zvířecích druhů v ZOO
- Dravci v ČR

Díl 11. Putování za legendou

Premiéra: 15. 11. 2015

Obsah:

V jedenáctém díle pořadu S Jakubem v přírodě se vydáme k řece Berounce do slavného údolí Otty Pavla. Dozvíme se mnoho zajímavých informací o tomto slavném spisovateli a rybáři. Po jeho vzoru se naši průvodci vydají na lov úhořů. Podíváme se do vodní elektrárny a historického mlýna. Naši cestovatelé následně pokračují na voru po řece dál až k Zíkově rybárně. Zde počkají až do noci a po vzoru slavného spisovatele se vydají na lov „zlatých“ úhořů. Při úspěšném lovu se od moderátora Jakuba dozvíme mnoho informací o tomto specifickém druhu ryby.

Environmentální informace:

- Obnovitelné zdroje energie – vodní elektrárna
- Ekosystém řeka

Díl 12. Mořský svět

Premiéra: 21. 11. 2015

Obsah:

Moderátor Jakub Vágner nás tentokrát zavede do míst, kde si můžeme prohlédnout vodní svět zblízka. Pomocí speciální bány (ponorky) pod vodou se můžeme podívat do přirozeného prostředí ryb. V další části si Lvíček s Aničkou vyzkoušejí šnorchlování v českých podmínkách a zjistí, že i u nás se dají najít krásná podvodní místa k prozkoumání. Následující část zavede cestovatele za chovatelem jaků, od kterého se o tomto zranitelném druhu dozvíme nespočet zajímavých informací. V čistém potoku najdou raka kamenáče a Jakub nám detailně povypráví o racích a jejich ochraně. Na závěr tohoto dílu se vydáme za motýly.

Environmentální informace:

- Vodní svět
- Jak domácí a divoký
- Rak kamenáč

Díl 13. Koně

Premiéra: 29. 11. 2015

Obsah:

První část tohoto dílu nás zavede za známým hercem Václavem Vydrou a jeho koňmi. Pan Vydra Aničce a Lvíčkově zodpoví mnoho otázek o koních, ukáže jim, jak se o koně starat a vezme je na projížďku. V následující části se naši cestovatelé vypraví k přehradě, podívají se i dovnitř. V neposlední řadě se dovedí pozitiva a negativa takové uměle vytvořené přehrady. Děti si vyzkouší i rýžování zlata na potoce. V závěrečné části se všichni tři opět vypraví na lov ryb, tentokrát si troufnou na lov jedné z největších ryb planety a to belugy neboli vyzy velké (kriticky ohrožená ryba).

Environmentální informace:

- Volný chov koní
- Přehrady
- Vyza velká

Díl 14. Výlov rybníka

Premiéra: 6. 12. 2015

Obsah:

Závěrečný díl diváky zavede na výlov Žárského rybníka. Ukážeme si, jak takový výlov probíhá od prvotních kroků až po odvoz samotných ryb. Naši cestovatelé si na vlastní kůži vyzkoušejí, že výlov rybníka není snadná záležitost, a že rybáři mají velmi namáhavou práci. Zjistíme, jak se rybník vypouští a jak fungují kaskádovité rybníky. Lviček s Aničkou se naučí třídit ryby a dozvedí se něco o historii rybníkářství. Na závěr dílu jsou Anička s Lvičkem oficiálně pasováni na rybáře.

Environmentální informace:

- Životní podmínky ryb
- Historie rybníkářství

2.4.2 Srovnání výsledků s výstupy RVP pro základní školy

Následující podkapitola srovnává zjištěné údaje s výstupy RVP v souhrnné tabulce. Struktura této tabulky je totožná s *Tabulkami č. 2 a 3*. Především díky větší komplexnosti environmentálních informací u tohoto pořadu se často dalo přiřadit větší množství tematických okruhů k jedné ucelené informaci. Opět se zde vyskytla i témata, které se nedala přiřadit k žádnému z tematických okruhů.

Tabulka č. 4 (vlastní zpracování dle *Rámcového vzdělávacího programu*)

Název dílu	Environmentální informace	Tematický okruh RVP
Sumec	Chov ryb	Základní podmínky života (ochrana biologických druhů)
	Péče o okolí rybníka	Ekosystémy (vodní zdroje)
	Zemědělské plodiny – mák	Ekosystém (pole) Lidské aktivity a problémy životního prostředí (zemědělství a životní prostředí)
	Ohleduplný lov ryb	Vztah člověka k prostředí (náš životní styl)
	Základní pravidla pobytu v přírodě	Ekosystémy (les)
Kapr na mlaskačku	Česká příroda - historie	Lidské aktivity a problémy životního prostředí (ochrana přírody a kulturních památek)
	Orientace v přírodě	Ekosystémy (les)
	Lov ryb	Nespadá do žádného tematického okruhu RVP
	Jak se ohleduplně chovat k přírodě	Vztah člověka k prostředí (náš životní styl)
Jeseter	Rybníkářství	Ekosystémy (vodní zdroje)
	Péče o hospodářská zvířata - kozy	Lidské aktivity a problémy životního prostředí (ekologické zemědělství)
	Zpracování mléka	Lidské aktivity a problémy životního prostředí (zemědělství a životní prostředí)
	Zemědělské plodiny – obiloviny	Lidské aktivity a problémy životního prostředí (zemědělství a životní prostředí) Ekosystém (pole)
	Péče o vysokou zvěř	Ekosystémy (les)
Tloušť	Stáří stromů	Ekosystémy (les)
	Vysoká zvěř v oborách	Základní podmínky života (ochrana biologických druhů)
	Rozdělování ohně v přírodě – pravidla	Vztah člověka k prostředí (náš životní styl)
	Ohleduplné chování v přírodě	Vztah člověka k prostředí (náš životní styl)
	Speciální vodní živočichové	Ekosystémy (vodní zdroje)
Mník	Lužní lesy	Ekosystémy (les)
	Bobr evropský	Základní podmínky života (ekosystémy – biodiverzita)
	Lovecká plemena psů	Nespadá do žádného tematického okruhu RVP
	Jelen evropský	Ekosystémy (les)
	Mník jednovousý	Nespadá do žádného tematického okruhu RVP
Indiáni v Tachově 1/2	Život v souladu s přírodou	Vztah člověka k prostředí (náš životní styl)
Indiáni v Tachově 2/2	Zimní příroda	Základní podmínky života (ekosystémy – biodiverzita) Ekosystémy (les)
	Bizoni	Základní podmínky života (ochrana biologických druhů)

Jak ryby přichází na svět	Chov hus domácích	Lidské aktivity a problémy životního prostředí (ekologické zemědělství)
	Včelařství	Lidské aktivity a problémy životního prostředí (ekologické zemědělství)
	Ježek západní	Základní podmínky života (ekosystémy – biodiverzita)
	Druhy žab v ČR	Základní podmínky života (ekosystémy – biodiverzita)
	Umělý odchov ryb	Lidské aktivity a problémy životního prostředí (změny v krajině)
	Projekt Cesta pstruha	Lidské aktivity a problémy životního prostředí (dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti)
Českosaské Švýcarsko	Vznik pískovcových skal	Základní podmínky života (ekosystémy – biodiverzita)
	Sokol stěhovavý – kriticky ohrožený druh	Základní podmínky života (ochrana biologických druhů)
	Pitná voda – šetrný přístup	Základní podmínky života (voda)
	Mravkolev	Základní podmínky života (půda)
	Rys ostrovid	Základní podmínky života (ochrana biologických druhů)
Návštěva v ZOO	Ochrana zvířecích druhů v ZOO	Základní podmínky života (ochrana biologických druhů, ekosystémy – biodiverzita)
	Dravci v ČR	Základní podmínky života (ochrana biologických druhů)
Putování za legendou	Obnovitelné zdroje energie – vodní elektrárna	Základní podmínky života (energie)
	Ekosystém řeka	Ekosystémy (vodní zdroje)
Mořský svět	Vodní svět	Základní podmínky života (ekosystémy – biodiverzita)
	Jak domácí i divoký	Základní podmínky života (ochrana biologických druhů)
	Rak kamenáč	Základní podmínky života (ochrana biologických druhů)
Koně	Volný chov koní	Nespadá do žádného tematického okruhu RVP
	Přehradý	Ekosystémy (vodní zdroje) Základní podmínky života (energie) Lidské aktivity a problémy životního prostředí (změny v krajině)
	Vyza velká	Základní podmínky života (ochrana biologických druhů)
Výlov rybníka	Životní podmínky ryb	Základní podmínky života (ekosystémy – biodiverzita)
	Historie rybníkářství	Lidské aktivity a problémy životního prostředí (ochrana přírody a kulturních památek) Ekosystémy (vodní zdroje)

2.4.3 Srovnání výsledků s DOV pro základní školy (1. stupeň)

Následná souhrnná tabulka je přehledným srovnáním environmentálních informací v pořadu S Jakubem v přírodě s Doporučenými očekávanými výstupy. Jednotlivá klíčová témata jsou opět doplněna konkrétními výstupy žáků.

Tabulka č. 5 (vlastní zpracování dle *Doporučených očekávaných výstupů*)

Název dílu	Environmentální informace	Klíčová témata DOV
Sumec	Chov ryb	Zákonnosti - Žák rozliší základní biotopy a typy využití krajiny (zahrada, pole, louka, les, rybník, hory, jeskyně, lidské sídlo) a přiřadí k nim organismy, které se v nich vyskytují
	Péče o okolí rybníka	Zákonnosti - Žák nalezne vztah mezi stavem ekosystému a lidskou činností na příkladu konkrétních míst ve svém okolí Zákonnosti - Žák rozliší základní biotopy a typy využití krajiny (zahrada, pole, louka, les, rybník, hory, jeskyně, lidské sídlo) a přiřadí k nim organismy, které se v nich vyskytují
	Zemědělské plodiny – mák	Zákonnosti - Žák rozliší základní biotopy a typy využití krajiny (zahrada, pole, louka, les, rybník, hory, jeskyně, lidské sídlo) a přiřadí k nim organismy, které se v nich vyskytují
	Ohleduplný lov ryb	Zákonnosti - Žák nalezne vztah mezi stavem ekosystému a lidskou činností na příkladu konkrétních míst ve svém okolí
	Základní pravidla pobytu v přírodě	Problémy a konflikty – Žák nalezne vztah mezi příčinou a následkem běžných činností a zdůvodní nezvratnost některých rozhodnutí a chyb
Kapr na mlaskačku	Česká příroda - historie	Senzitivita – Žák popíše pozorované změny v přírodě v čase
	Orientace v přírodě	Nespadá do žádného klíčového tématu DOV
	Lov ryb	Zákonnosti - Žák nalezne vztah mezi stavem ekosystému a lidskou činností na příkladu konkrétních míst ve svém okolí
	Jak se ohleduplně chovat k přírodě	Zákonnosti - Žák uvede jednoduché příklady závislosti organismu na prostředí
Jeseter	Rybníkářství	Zákonnosti - Žák rozliší základní biotopy a typy využití krajiny (zahrada, pole, louka, les, rybník, hory, jeskyně, lidské sídlo) a přiřadí k nim organismy, které se v nich vyskytují
	Péče o hospodářská zvířata – kozy	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
	Zpracování mléka	Zákonnosti – Žák popíše vybrané výrobní procesy
	Zemědělské plodiny – obiloviny	Zákonnosti - Žák nalezne vztah mezi stavem ekosystému a lidskou činností na příkladu konkrétních míst ve svém okolí
	Péče o vysokou zvěř	Zákonnosti - Žák rozliší základní biotopy a typy využití krajiny (zahrada, pole,

		louka, les, rybník, hory, jeskyně, lidské sídlo) a přiřadí k nim organismy, které se v nich vyskytují
Tloušť	Stáří stromů	Výzkumné dovednosti a znalosti – Žák formuje jednoduché otázky a na základě vlastního pozorování a zkoumání na ně získává odpovědi
	Vysoká zvěř v oborách	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
	Rozdělování ohně v přírodě – pravidla	Zákonitosti - Žák uvede jednoduché příklady závislosti organismu na prostředí
	Ohleduplné chování v přírodě	Zákonitosti - Žák nalezne vztah mezi stavem ekosystému a lidskou činností na příkladu konkrétních míst ve svém okolí
	Speciální vodní živočichové	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
Mník	Lužní lesy	Zákonitosti - Žák rozliší základní biotopy a typy využití krajiny (zahrada, pole, louka, les, rybník, hory, jeskyně, lidské sídlo) a přiřadí k nim organismy, které se v nich vyskytují
	Bobr evropský	Zákonitosti – Žák uvede jednoduché příklady potravních vazeb mezi organismy
	Lovecká plemena psů	Senzitivita – Žák pod dohledem dospělé osoby se pravidelně a dlouhodobě stará o květinu nebo vhodně vybraná zvířata
	Jelen evropský	Zákonitosti – Žák rozliší různé druhy sociálních vztahů mezi několika jedinci u vybraného druhu
	Mník jednovousý	Zákonitosti - Žák uvede jednoduché příklady závislosti organismu na prostředí
Indiáni v Tachově 1/2	Život v souladu s přírodou	Zákonitosti - Žák nalezne vztah mezi stavem ekosystému a lidskou činností na příkladu konkrétních míst ve svém okolí
Indiáni v Tachově 2/2	Zimní příroda	Senzitivita – Žák popíše pozorované změny v přírodě v čase
	Bizoni	Zákonitosti - Žák uvede jednoduché příklady závislosti organismu na prostředí
Jak ryby přichází na svět	Chov hus domácích	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
	Včelařství	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
	Ježek západní	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
	Druhy žab v ČR	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
	Umělý odchov ryb	Zákonitosti - Žák uvede jednoduché příklady závislosti organismu na prostředí
	Projekt Cesta pstruha	Akční strategie – Žák ukáže svému vrstevníkovi postup, jak provést jednoduché opatření z oblasti ekomanagementu, které sám považuje za důležité

Českosaské Švýcarsko	Vznik pískovcových skal	Senzitivita – Žák vyhledá a zvolenou formou interpretuje příběhy a legendy o přírodě a krajině ze svého regionu
	Sokol stěhovavý – kriticky ohrožený druh	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
	Pitná voda – šetrný přístup	Zákonitosti - Žák na konkrétních příkladech vysvětlí princip koloběhu základních látek (např. uhlíku a vody) v životním prostředí
	Mravkolev	Zákonitosti - Žák uvede jednoduché příklady závislosti organismu na prostředí
	Rys ostrovid	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
Návštěva v ZOO	Ochrana zvířecích druhů v ZOO	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
	Dravci v ČR	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
Putování za legendou	Obnovitelné zdroje energie – vodní elektrárna	Akční strategie - Žák uvede výhody a nevýhody různých opatření v oblasti ekomanagementu, která snižují dopady vlastního jednání na životní prostředí
	Ekosystém řeka	Zákonitosti - Žák rozliší základní biotopy a typy využití krajiny (zahrada, pole, louka, les, rybník, hory, jeskyně, lidské sídlo) a přiřadí k nim organismy, které se v nich vyskytují
Mořský svět	Vodní svět	Senzitivita – Žák vyjádří své pocity při fyzickém kontaktu s přírodou
	Jak domácí i divoký	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
	Rak kamenáč	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
Koně	Volný chov koní	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
	Přehrady	Akční strategie - Žák uvede výhody a nevýhody různých opatření v oblasti ekomanagementu, která snižují dopady vlastního jednání na životní prostředí
	Vyza velká	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
Výlov rybníka	Životní podmínky ryb	Senzitivita - Žák přizpůsobí své chování k živým organismům na základě vyhodnocení jejich základních potřeb
	Historie rybníkářství	Senzitivita – Žák vyhledá a zvolenou formou interpretuje příběhy a legendy o přírodě a krajině ze svého regionu

2.4.4 Shrnutí

S Jakubem v přírodě je pořad, který má u dětí podnítit lepší vztah k přírodě, a to se mu jistě daří. Většina informací řečených v jednotlivých dílech pořadu se týká přírody a daly by se označit za environmentální informace. Proto bylo velmi těžké jednotlivé informace vypsat. Snažila jsem se zaznamenat pouze celistvé informace, které byly zasazeny do celkového kontextu. V každém dílu byly průměrně 3,5 takovéto ucelené informace, které dětem podaly celkový výklad o daném problému. Vlastní pořad je zajímavý především pro cit, který je znatelný ze strany moderátora Jakuba Vágnera, a který se snaží dětem předat.

Srovnání jednotlivých pořadů s metodickou příručkou RVP pro základní vzdělávání je velmi zajímavé. Pořad do sebe nezahrnul tolik tematických okruhů jako předchozí pořad (Ty Brďo!), zato bylo zpracování témat velmi podrobné a často se opakovalo. Například tematický okruh *Ekosystém les nebo vodní zdroje* byl zpracován téměř v každé díle, pokaždé však z jiného hlediska. Pokud přihlédneme k přesným počtům, tak z 28 tematických okruhů RVP pro základní vzdělávání je v tomto pořadu velmi pečlivě řešeno 15 okruhů.

Porovnání výsledků analýzy pořadu S Jakubem v přírodě s Doporučenými očekávanými výstupy vzdělávání bylo opět o něco složitější. DOV je zaměřeno především na reálné výstupy žáka, a proto se dá s TV pořadem hůře srovnávat. Pokusila jsem se alespoň orientačně přirovnat jednotlivá klíčová témata k uceleným datům pořadu. Při konečném součtu jsem zjistila, že z celkových 28 klíčových témat je v pořadu obsaženo 17 z nich.

Pořad je zaměřen na děti školního věku, které jsou zvědavější a dokáží informace lépe zpracovat. Snaží se o různorodost informací a zároveň o ztraktivnění tématu. Důležité informace jsou zde několikrát zopakovány, aby si je diváci zapamatovali a mohli je v reálném životě využít. Informace jsou ucelené a jsou divákům podávány ve správném kontextu.

3. Focus groups

3.1 Ohniskové skupiny

Ohniskové skupiny neboli focus groups patří mezi kvalitativní výzkumné metody, které jsou nejčastěji využívány v oblasti marketingu. *Zejména v oblasti vnímání značky nebo image některého produktu nebo služby.*³⁸ V tomto odvětví se této metody využívá také v přípravné fázi. Zde je žádoucí pomocí této metody zjistit, zda nový produkt bude na trhu úspěšný. *V oblasti mediální komunikace se ohniskové skupiny nejčastěji používají pro výzkum vnímání mediálních sdělení, postojů příjemců a jejich jednání.*³⁹ Konkrétně jde o hloubkový rozhovor s vybranou skupinou osob. *Cílem je získání informací a postojů.*⁴⁰

Základní atributy focus group

Obecně můžeme rozdělit ohniskové skupiny do tří různých kategorií podle míry strukturovanosti:

- *Nestrukturované ohniskové skupiny*
- *Polostrukturované ohniskové skupiny*
- *Strukturované ohniskové skupiny*⁴¹

Pro potřeby své bakalářské práce jsem zvolila formu strukturované ohniskové skupiny. Především s ohledem na věkovou skupinu respondentů. Běžně je focus group skupina sestavená z několika respondentů. Standardně je doporučováno 6 – 10 účastníků. *Při méně než šesti účastnících by mohlo být obtížné diskusi rozběhnout; při více než deseti by ji mohlo být obtížné kontrolovat.*⁴² Účastníci jsou ve většině případů vybráni podle určité shodné vlastnosti (například věk, socioekonomické postavení, vzdělání apod.). Skupina je řízena moderátorem, který vede tzv. strukturovanou diskusi. Tato metoda výzkumu by měla být

³⁸ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4. s. 215

³⁹ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4. s. 216

⁴⁰ BURTON, Graeme. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001. Studium (Barrister & Principal). ISBN 80-85947-67-6. s. 45

⁴¹ MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4. s. 177

⁴² MORGAN, David L. *Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu*. Tišnov: Sdružení SCAN, 2001. Metodologie. ISBN 80-85834-77-4. s. 58

prováděna v příjemném prostředí a respondenti by měli mít pocit rovnosti. Každý účastník by měl mít možnost se vyjádřit. Moderátor jakékoliv ohniskové skupiny má předem připravený scénář s otázkami do diskuse. Tyto otázky mají mít jasnou logickou posloupnost. Focus groups využívají především určité dynamiky a interakce malé společenské skupiny, kdy jednotliví respondenti reagují nejenom na otázky moderátora, ale i na názory ostatních ve skupině. *Tyto metody výzkumu se realizují jednou či vícekrát, například v Praze a mimo Prahu, jelikož hodnoty a chování obyvatel velkých měst se zpravidla liší od ostatních spotřebitelů.*⁴³

Výhody a nevýhody focus group

Metoda výzkumu focus groups má (podobně jako jiné kvalitativní metody) svá pozitiva i negativa. Mezi pozitiva můžeme uvést především bohatost získaných dat a mnohostrannost. Negativy jsou zejména vyšší náklady a vysoká možnost ovlivnění moderátorem (může ovlivňovat názory druhých, může vést diskusi jiným směrem apod.). (Zvěšková, 2009) V odborných kruzích se objevují názory, že každá výhoda ohniskové skupiny je současně i nevýhodou a naopak, a to především při srovnání s jinými kvalitativními metodami jako jsou pozorování či individuální interview. (Morgan, 2001)

Ohniskové skupiny mohou sloužit také jako doplňkový zdroj informací. A to především u prací, kde je vybrána jiná metoda výzkumu jako primární. V tomto případě mohou nastat dvě varianty. Ohnisková skupina může být zdrojem předběžných údajů, nebo zdrojem kontrolních údajů. (Morgan, 2001) Jako doplňkový zdroj informací slouží focus group i v případě této práce. Jedná se zde o zdroj kontrolních údajů.

Zpráva o výsledcích metody

*Stejně jako u jiných kvalitativních prostředků sběru dat, neexistují ani zde žádná pevná a neměnná pravidla pokud jde o zprávy o výsledcích.*⁴⁴ Standardně je doporučováno dodržení relativní rovnováhy mezi citacemi respondentů a sumarizací celé diskuse. V případě této práce, jsem se ovšem nedržela rad odborné literatury a zvolila jsem samotnou sumarizaci bez přímých citací, a to hned z několika důvodů. Děti jsou velice specifická skupina

⁴³ Mediální slovník: Focus groups. *Mediaguru* [online]. [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/slovník-a-mediatypy/slovník/klicova-slova/focus-group-s/>

⁴⁴ MORGAN, David L. *Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu*. Tišnov: Sdružení SCAN, 2001. Metodologie. ISBN 80-85834-77-4. s. 80

respondentů a jejich vyjadřování není vždy jednoznačné. Často se stává, že až po několika větách začíná být zřejmý kontext jejich myšlenky a jejich citace by byla chaotická a pro čtenáře špatně uchopitelná. Zpráva o výsledcích by se pak mohla stát obrovskou záplavou slov. (Morgan, 2001)

3.2 Uplatnění metody focus groups

Focus group byla uskutečněna dne 19. 12. 2019 na Základní škole v Chotovinách. Tato ohnisková skupina byla složena z osmi dětí náhodně vybraných třídními učiteli. Jednalo se o pět dívek a tři chlapce. 4 děti byly vybrány z první třídy a 4 děti z druhé třídy. Věk dětí se pohyboval mezi 6 ti a 9 ti lety. Je důležité podotknout, že se jednalo o školu na vesnici, což bylo velmi znatelné na reakcích dětí a taktéž na závěrech. Focus group trvala cca 90 minut bez přerušování a přestávek. Přítomna byla také jedna třídní učitelka, která dohlížela na bezproblémový průběh. Cca jeden týden před plánovaným konáním focus group jsem ředitelce školy zaslala informovaný souhlas pro rodiče dětí, které se zúčastní skupiny. V tomto souhlasu byla především zdůrazněna skutečnost, že získané informace budou použity pouze pro potřeby této bakalářské práce. Dalším bodem bylo zajištění anonymity pro děti. Podepsané souhlasy všechny zúčastněné děti v pořádku odevzdaly svým učitelům.

Při celkovém průběhu focus group nastalo několik okolností, které je důležité uvést. První podstatnou okolností byla skutečnost, že tuto konkrétní Základní školu jsem jako dítě navštěvovala i já a jelikož se tamní učitelský sbor příliš nezměnil, měla jsem drobný problém s jejich přístupem. Pedagogický personál byl velmi ochotný a snažil se mi vyjít vstříc. Na druhou stranu na mě většina vyučujících, kteří měli s ohniskovou skupinou co dočinění, pohlížela stále jako na dítě, které musí vést. Právě proto se pokoušeli pomoci tím, že vše organizovali. To bylo ovšem spíše na škodu než k užitku. První problém byl už ten, že odvedli vybrané děti ze třít uprostřed vyučování, pro mě naprosto nepochopitelně. Děti díky tomu byly překvapené a vytržené z přirozeného prostředí. Trvalo pak delší dobu, než se začaly cítit alespoň trochu příjemně a bez problémů komunikovat. Byla předem vybrána třída s použitelnou technikou, kde ovšem nechali vypnout zvonění, aby nerušilo. To byl částečný problém i proto, že jsme se dostali do fáze, kdy za dveřmi na chodbě probíhala velká přestávka a děti, které se účastnily mé skupiny, byly nervózní. Bylo vidět, že by si velmi rády šly hrát s kamarády. Při původním plánování ohniskové skupiny jsem počítala se zařazením běžné přestávky, a to především kvůli základním potřebám dětí.

Scénář:

- Seznámení – kdo jsem já, proč jsem poprosila paní učitelky ze školy o pomoc, jak mi můžou pomoc děti, co se bude dít dál
- Úvodní diskuse o Děčku a o životním prostředí
- Uvedení prvního pořadu – Ty Brd'ó!
- Sledování pořadu
- Diskuse - O čem pořad byl? Co bylo hlavním tématem? Co si pamatujete? Co vás nejvíc zaujalo? Jaká postava se vám líbí nejvíc? Co se vám na pořadu líbí nejvíc? A znáte nějaký podobný pořad, který běží na Děčku?
- Uvedení druhého pořadu – S Jakubem v přírodě
- Sledování pořadu
- Diskuse – O čem pořad byl? Co bylo hlavním tématem? Co si pamatujete? Co vás nejvíc zaujalo? Jaká postava se vám líbí nejvíc? Co se vám na pořadu líbí nejvíc? A znáte nějaký podobný pořad, který běží na Děčku?
- Závěr – poděkování dětem a rozloučení

Průběh:

Začátek ohniskové skupiny byl přirozený a poklidný. Představila jsem se dětem, co nejjednodušším způsobem jsem se jim pokusila vysvětlit, proč jsem tam, a co od nich budu potřebovat. Ujistila jsem se, že chápou, co se bude dít v následujícím čase. Jelikož jsem si je chtěla získat na svou stranu, nabídla jsem všem dětem občerstvení (v předvánočním čase to bylo samozřejmě domácí cukroví). Díky tomu se děti uvolnily. Následně jsme začali krátkou diskusi o dětském kanálu ČT:D. Všech osm dětí potvrdilo, že Děčko občas sleduje, mladší děti častěji, u starších již převládaly jiné zájmy. Většinou se jednalo o školní kroužky nebo venkovní aktivity. Každé z dětí jmenovalo jiný oblíbený pořad, převládaly ovšem animované seriály typu Želvy Ninja nebo Kocour v botách.

Druhá část úvodního rozhovoru směřovala k tématu životního prostředí. Důležité pro mě bylo zjistit, zda děti vědí, co si pod tímto pojmem můžou představit. V této fázi se děti držely zpět, bály se, že odpoví špatně. První reakcí bylo přirovnání k přírodě samotné. Poté se již ostatní děti přestávaly ostýchat a přidávaly mnoho dalších nápadů – zvířata, kytky, les, rybník, řeka, zahrada, akvárium s rybičkami atd.

Následně přešla konverzace pomalu k pořadu Ty Brd'ó! Všichni respondenti potvrdili, že znají pořad Ty Brd'ó!, a když ho stihnou, tak na něj koukají v TV. Několik dětí začalo

neprodleně odříkávat hlavní postavy nebo i různá témata jednotlivých dílů, které v poslední době viděly.

V další části ohniskové skupiny byl dětem puštěn jeden díl pořadu Ty Brďo!. Konkrétně díl s názvem Voda. Již z prvotních reakcí bylo zřetelné, že se jedná o velmi oblíbený pořad. Děti si broukaly úvodní znělku pořadu. Při sledování pořadu byly děti soustředěné a plně se věnovaly obrazovce. To ovšem neodpovídalo jejich následným reakcím na pořad. Sledování pořadu proběhlo v tichu a naprosto bez vyrušování.

Po zhlédnutí pořadu Ty Brďo! následovala diskuse. V první řadě jsem chtěla vědět, co si děti zapamatovaly. Děti si velmi špatně vzpomínaly, o čem pořad byl. Až po delší době a různých podnětech si vzpomněly na ústřední téma pořadu. Více si vybavovaly barevnost a jednotlivé vtipné postavy. Následně přiznaly, že pořad byl velmi rychlý slovy dětí: „lítal z místa na místo“. Děti se nestíhaly v pořadu orientovat. Bylo zde moc informací najednou. Všechny postavy prý rychle mluví, stačí chvilka nepozornosti a vše je jinak. Nejoblíbenější postavou pro děti byl jednoznačně Dudlík. Postavy pro děti byly mnohem podstatnější než informace. Ani po různých nápovědách nebyly děti schopné najít podobný pořad, který by znaly z TV. Pořad chápaly více jako soutěž než jako vzdělávací pořad a přirovnaly ho pouze k soutěžním pořadům jako je například Bludiště. K tomu samozřejmě svádí celý koncept pořadu a je to pochopitelná záměna. Z celého pořadu, kde proběhlo nejméně třicet konkrétních informací, děti poskládaly společnými silami pouze pět neúplných informací, které vytrhly z již tak ochuzeného kontextu. Naprosto se zde ztratila vzdělávací funkce pořadu. Pořad děti pobavil, ale rozhodně nevzdělal. Nejčastěji zpětně mluvily o části s pohádkou, která ovšem neobsahovala žádnou relevantní informaci, pouze jakési „poučení“. Obecně se zde projevilo, *jak tvrdí experti na komunikaci: Obraz, pokud je silný, stírá zvuk a oko vítězí nad uchem.*⁴⁵

Tímto jsem pomalu uzavřela diskusi o prvním pořadu. Zeptala jsem se dětí, jestli mají ještě nějaký poznatek a nenásilně jsem se přesunula k druhému pořadu S Jakubem v přírodě. Zde jsem vybrala díl s názvem Návštěva ZOO. Tento pořad jsem opět uvedla v několika větách a zeptala se respondentů, jestli pořad znají, a co mi o něm mohou povědět. Reakce byly různé. Šest dětí z osmi potvrdilo, že zná pořad S Jakubem v přírodě, po úvodních titulcích se zbývající dvě děti opravily. Pořad neznaly pouze podle názvu. Čtyři děti znaly celé jméno moderátora Jakuba Vágnera, všichni tři chlapci ho uvedli jako známého rybáře. Jedna

⁴⁵ RAMONET, Ignacio. *Tyrannie médií*. Praha: Mladá fronta, 2003. Myšlenky (Mladá fronta). ISBN 80-204-1037-6. s.14

šestiletá holčička znala Jakuba Vágnera z pořadu StarDance a okomentovala i jeho umístění v tomto pořadu.

Soustředěnost mladších dětí začala rapidně klesat při sledování druhého pořadu, starší děti (zástupci druhé třídy) sledovaly pořad se zaujetím a mladší děti začaly vyrušovat. Překvapivě to nebylo znát v následné diskusi. Zástupci první třídy byli napomínáni přítomnou učitelkou, ale jejich pozornost to již nevylepšílo.

Po skončení pořadu přišla na řadu opět diskuse. Děti se mnohem lépe orientovaly v celém pořadu, byly schopné odříkat skoro celý děj, vyjmenovat všechna zvířata, která v pořadu byla a dokonce vyjmenovat i několik důležitých poznatků o přírodě. Podnítilo to v nich spoustu otázek a byly naladěny na to dozvědět se víc. Bylo velmi zajímavé pozorovat, kolik informací jsou schopny vstřebat, během tak krátké doby. Na závěr byly děti schopné najít několik relevantních pořadů, které jsou tomuto podobné. Jmenovaly například S Hubertem do lesa, Atlas zvířat nebo Moderátora Pavoučka. Tento pořad pro ně byl rozhodně přínosem a motivací. Vzdělávací funkce se zde projevila ve velmi značné míře.

3.3 Shrnutí

Po sumarizaci průběhu Focus group jsem došla k poměrně zajímavým závěrům. Děti rozhodně daly přednost druhému pořadu. I přes větší rozjívenost a menší soustředění si z pořadu odnesly mnohem větší množství informací a podnětů. Při těchto závěrech je důležité znovu zmínit faktor vesnice, ze které respondenti pocházejí a je pro ně přirozené pohybovat se v přírodě. Několik z nich v diskusi vysvětlovalo své vztahy k přírodě například: „Jsem rybář; Tatínek je myslivec; Chodíme na výlovy rybníku; Máme doma tolik a tolik zvířat.“ atd. Děti si proto v oblasti přírody připadaly přirozeně a spousta informací pro ně nebyla novinkou, spíše opakováním známého. Nové informace zase lépe vstřebávaly, poněvadž jim byly podány zajímavou/zábavnou formou na konkrétních příkladech a byly několikrát zopakovány. To jistě přispělo k jejich zapamatování. Pořad v dětech podnítil touhu po dalších informacích, což je jistě velmi pozitivní aspekt.

První pořad děti také velice ocenily, ale opravdu spíše jako zábavu než vzdělávání. Informace v pořadu nebyly schopné jakkoliv vstřebat a zpětně o nich mluvit. Děti byly při tomto pořadu přilepeny k obrazovkám, a to především kvůli rychlému sledu informací, ale i přes vysokou pozornost, která byla očividná, nebyly schopny pochopit významy. Informace v pořadu jim nejsou opakovány, což dětem neumožní si je zapamatovat. Příval velkého množství informací nejsou diváci schopni vstřebat.

Mé chyby

U druhého pořadu klesla pozornost dětí. Vzhledem k nízkému věku respondentů jsem měla po první diskusi zařadit přestávku, aby se děti trochu proběhly a možná by se pak zase lépe koncentrovaly. Mladší děti (první třída) ještě ani nejsou zvyklé sedět dlouho v klidu a soustředit se na jednu věc. Zařazení přestávky jsem v původním scénáři samozřejmě měla, došlo však k nedorozumění při komunikaci s pedagogy viz. Kapitola 3.2.

Několikrát jsem se dětmi nechala odvést od tématu, odpovídala jim na otázky, které je zajímaly ohledně zvířat nebo pořadu. Vždy mi pak trvalo nějakou dobu vrátit se zpět k mému tématu a správně navázat.

Jelikož focus group probíhala v rámci výuky, nedokázala jsem dětem vysvětlit, že se nemusí hlásit, a že si jen tak povídáme. Vždy se znovu začaly hlásit pokaždé, když chtěly reagovat, což není rozhodně ideální stav. Na druhou stranu tím bylo zajištěno, že se ke slovu dostal každý. Skupina byla velmi různorodá a účastnily se jí i děti na první pohled více uzavřené či dokonce introvertní. Díky tomu, že děti se hlásily a nevykřikovaly jeden přes druhého, jsem měla možnost zeptat se na názor i těchto dětí. To je ovšem podle Morgana jedním z nedostatků ohniskových skupin. *Ve jménu zachování ohniska rozhovoru může moderátor ovlivňovat skupinovou interakci.*⁴⁶

⁴⁶ MORGAN, David L. *Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu*. Tišnov: Sdružení SCAN, 2001. Metodologie. ISBN 80-85834-77-4. s. 28

ZÁVĚR

První z analyzovaných pořadů Ty Brd'ο! nabízí svým divákům opravdu velké množství informací ze všech odvětví, a to i z environmentální výchovy. Průměrně to byly dvě environmentální informace na jeden díl seriálu. Tyto informace jsou dětem podávány velmi jednoduše a bez zbytečných okolků, což zcela odpovídá cílové skupině. Po zkušenostech z focus group jsem ovšem nucena konstatovat, že děti nejsou schopny sledovat rychlý sled informací, a tudíž si tyto informace ani nezapamatují. Rychlé tempo, barevnost pořadu a časté změny (ať už animace nebo děje), odvádí dětskou pozornost a zcela tím ničí edukativní stránku celého pořadu. Celkový vzdělávací ráz pořadu je tudíž jen nadsázkou. Pokud bych měla zvážit možnost zařazení tohoto pořadu do běžné školní výuky, doporučovala bych pouze jednotlivé části. Výhradně několikaminutové scénky, které obsahují vhodné množství informací, které pedagog následně s žáky podrobněji rozebere. Díky všeobecně vzdělávacímu rázu pořadu by tato jednotlivá videa šla použít ve více předmětech od dějepisu přes přírodopis až po hudební výchovu.

Naopak druhý pořad (S Jakubem v přírodě), má volnější tempo. Je z něj velmi patrná velká úcta a láska k přírodě a pozorný divák si z něj může opravdu hodně odnést. Důležité informace jsou zdůrazňovány a opakovány. Jak je řečeno i v odborné literatuře: *Vše co se opakuje, by mohlo mít význam.*⁴⁷ Témata jsou celistvá a podávána v celkovém kontextu. Díky struktuře pořadu, se děti (Lvíček a Anička) na podstatné věci doptávají, a tím zaručují komplexnost informací. Při srovnání s RVP a DOV měl tento pořad nižší čísla než pořad Ty Brd'ο! (celkový počet zasažených témat), avšak témata byla probrána do hloubky a zapamatovatelným způsobem. To, že z pořadu si divák odnese mnohem více informací, se mi potvrdilo i při focus group. Děti byly schopny odříkat většinu základních informací, které se z konkrétního dílu dozvěděly.

Jak jsem předesílala již v úvodu své práce, mým hlavním cílem v žádném případě nebylo srovnávat tyto dva pořady mezi sebou. Mým hlavním záměrem bylo zjistit, jaké informace mohou dětskému divákovi nabídnout a jakým způsobem jsou mu tyto informace podávány. V prvním případě je to spíše nabídka zábavy, jistoty, hravosti a množství informací, které není dětský divák schopen vstřebat. V druhém případě je to, dle mého názoru, mnohem více.

⁴⁷ BURTON, Graeme. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001. Studium (Barrister & Principal). ISBN 80-85947-67-6. s. 29

Je to motivace vyjít ven, jsou to informace (podrobné a často opakované) a je to úcta a jistý vztah k přírodě. Většina těchto mých závěrů se mi potvrdila při průběhu focus group. Bezprostřední reakce dětí na tyto dva pořady mě ve většině případů utvrdily v mých úvahách. Musím ovšem konstatovat, že dle mého názoru není ani jeden z těchto pořadů vhodný k zařazení do pravidelné výuky na základních školách. Samozřejmě při správném výběru konkrétního dílu a vhodném zasazení do učebních osnov, mohou být oba pořady použity. Ovšem výlučně jako doplňkový materiál k samotné podrobné výuce, nebo jako rozptýlení.

Jedním z hlavních důvodů, proč jsem tyto pořady srovnávala s RVP a DOV bylo zjištění, zda by se tyto pořady mohly použít jako doplňkový výukový materiál, například pro opakování látky doma nebo zpestření školní výuky. Během psaní této práce ovšem nastala v České republice mimořádná doba a odpověď na tyto otázky se objevila sama. Tvůrci ČT edu vytvořili systém, který bych navrhovala i já při případném používání těchto pořadů pro výuku. Vyhledání konkrétní informace v pořadu a použití pouze několikaminutových úseků. Při této metodice by tyto dva pořady mohly být vhodnou součástí školní výuky. Zajímavé by bylo sledovat, jak by výuka se zařazením těchto nebo podobných pořadů vypadala, a jaké by měla výsledky.

SUMMARY

The first of analysed shows *Ty Brd'o!* offers its spectators really huge amount of information of all industries including environmental education. On average two environmental information in every part of the series. These information are served to the children in a very simple way, which corresponds to the target group. After experience from the focus group I have to state that children are not able to track the quick sequence of information, that's why they can't remember these information. Fast pace, colours of the show and frequent changes (of animation or plot) distracts children and so destroys educational character of the show. Therefore overall educational character of the show is just exaggeration. If I should consider the possibility of integration of the show into regular school teaching, I can recommend only individual parts. Only some few minutes parts, containing suitable amount of information which can be discussed with the teacher. Thanks to general education kind of show those videos can be used in many subject like history, biology or music.

However, the second show, *S Jakubem v přírodě*, has slower pace. A huge love and respect for nature is evident from it, and attentive viewer can get many information from it. The topics are comprehensive and they are submitted in an overall context. When compared with the *Framework educational program* and the *Recommended expected outputs* this show has lower number than *Ty Brd'o!*, however the topics were discussed in depth in a memorable way. A spectator gets much more information from the show, which was confirmed to me at the focus group. Children were able to tell the most of the basic information they learned in the concrete part of the show, and even detailed description.

How I forwarded in the introduction of my thesis, the main goal is not to compare these two shows. The main intention is to find out which information can these shows offer to the child-spectator. In the first case it is the offer of entertainment, certainty, playfulness and a lot of information which children cannot absorb. In the second case it's much more in my opinion. It's the motivation to go outside, it's the information and it's the respect and the relationship to the nature. The most of my conclusions proved true at the focus group. Immediate reaction of the children at this two shows harden me at my considerations. However I have to state that on my opinion any of these two shows is not suitable for inclusion in regular classes at primary school. Both of the shows can be used of course with choosing the right part, and suitable placement in the curriculum. However, only as supplementary material with the detailed teaching, or just for distraction.

One of the main reasons why I compared these shows with the *Framework educational program* and *the Recommended expected output* was the finding these shows can be used as a supplementary materials, for example for repeating of the school curriculum at home or for diversification of the school teaching. While writing this work, an extraordinary time has come in the Czech Republic, so the answer for these questions came on its. Creators of ČT edu created system which I would like to suggest when using these shows for education. Search for specific information in the show and using only a few minutes parts. With this methodology these two shows could be the suitable part of the school teaching.

POUŽITÁ LITERATURA

Publikace

- BAUMAN, Zygmunt a Tim MAY. *Myslet sociologicky: netradiční uvedení do sociologie*. 2. vyd. Přeložil Jana OGROCKÁ. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-026-1.
- BURTON, Graeme. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001. Studium (Barrister & Principal). ISBN 80-85947-67-6.
- DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0139-7.
- ECO, Umberto. *Jak napsat diplomovou práci*. Olomouc: Votobia, 1997. Velká řada (Votobia). ISBN 80-7198-173-7.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
- IŁOWIECKI, Maciej a Petr ŽANTOVSKÝ. *Manipulace v médiích*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2008. ISBN 978-80-86723-50-1.
- JEMELKA, Petr. *Úvod do ekologické problematiky*. Brno: Masarykova univerzita, 1996. ISBN 80-210-1478-4.
- JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Masová média*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3.
- JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4.
- LANDOVÁ, Marína, Miroslava ŠKALOUDOVÁ a Jakub DOBAL. *Rozhlas, televize, škola - místa doteku: příručka pro učitele, žáky a studenty*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2003. Média a vzdělávání 2003. ISBN 80-211-0447-3.
- MATĚJČEK, Tomáš. *Ekologická a environmentální výchova: učební text k průřezovému tématu Environmentální výchova podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání*. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, 2007. ISBN 978-80-86034-72-0.
- MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha : Portál, 2002. 448 s. ISBN 80-7178-714-0.
- MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.

- MOLDAN, Bedřich. *Ekologická dimenze udržitelného rozvoje*. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0246-6.
- MORGAN, David L. *Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu*. Tišnov: Sdružení SCAN, 2001. Metodologie. ISBN 80-85834-77-4.
- PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3.
- POSTMAN, Neil. *Ubavit se k smrti: veřejná komunikace ve věku zábavy*. 2., opr. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2206-4.
- PUNCH, Keith. *Úspěšný návrh výzkumu*. Vydání druhé. Přeložil Jan HENDL. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0980-5.
- REIFOVÁ, Irena, et. al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3. Vydání. Praha: Karolinum, 2011. 150 s. ISBN 978-80-246-1980-4.
- REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6.
- STRÝČKOVÁ, Jana a Kamila TESLÍKOVÁ. *Ty brďo!: pohádková encyklopedie*. Ilustroval Barbora KŘISTKOVÁ. V Praze: Česká televize, 2016. Edice České televize. ISBN 978-80-7448-062-1.
- ŠANDEROVÁ, Jadwiga a Alena MILTOVÁ. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách: několik zásad pro začátečníky*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-40-7.
- ŠTOLL, Martin. *Tři podoby televize*. Praha: Literární akademie v rámci grantového projektu OPPA, 2013. ISBN 978-80-86877-67-9.
- TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

Akademické práce

- BERNÁ, Vladimíra. *Vzdělávací pořady ČT:D Nauč tetu na netu a Pirátské vysílání*. Praha, 2017. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Radim Wolák.
- FRIDRICHOVSKÁ, Tereza, 2014. *Sociologická analýza rekutační fáze kvalitativních projektů, zejména focus groups v praxi marketingového výzkumu*. Praha. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Fakulta sociálních věd.
- KRÁLOVÁ, Hana. *Zprávičky – zpravodajství na dětském kanálu České televize ČT:D*. Praha, 2015. 40 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Radim Wolák
- LANDOVÁ, Marína, 2012. *Média a edukace (na materiálu vybraných domácích a zahraničních výzkumů mediálních edukačních obsahů)*. Praha. Disertační práce. Univerzita Karlova. Fakulta sociálních věd.
- NOVOTNÁ, Helena. *Pořad Wifina v kontextu mediální gramotnosti a vzdělávání médií*. Praha, 2016. Diplomová práce. Karlova Univerzita, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií. Vedoucí práce Mgr. Radim Wolák.
- ZVÉŠKOVÁ, Lenka, 2009. *Metodologické možnosti měření spokojenosti klientů ve veřejném sektoru*. Brno. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Ekonomicko-správní fakulta.

Elektronické zdroje

- 2012: Sledovanost a data o vysílání. *Česká televize: Vše o ČT* [online]. 2012. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/sledovanost-a-spokojenost/statistiky-vysilani/2012>
- AUST, Ondřej. ČT má zlatý Promax za web Děčka. *Mediář* [online]. 25.3.2015. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/ct-ma-zlaty-promax-za-web-decka/>
- Co je ČT:D. *Česká televize: Děčko pro rodiče* [online]. 2013. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/uvod/>
- Co kdy vysíláme. *Česká televize: Děčko pro rodiče* [online]. 2013. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/program/co-kdy-vysilame/>
- Česká televize si registruje Art a nové názvy. *Mediaguru* [online]. 2013. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2013/02/ceska-televize-si-registruje-art-a-nove-nazvy/>
- Česká televize spouští výukový videoweb ČT edu. *Mediář* [online]. 1.4.2020. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/ceska-televize-spusti-vyukovy-videoweb-ct-edu/>
- ČT edu: Tisíc videí pro chytrou zábavu i vědu. *Děčko* [online]. 2020. Dostupné z: <https://edu.ceskatelevize.cz>
- Děčko inspirovaly dětské televize v zahraničí, vznikají další. *Lidovky* [online]. 2013. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/media/decko-inspirovaly-detske-televize-v-zahranici-vznikaji-dalsi.A130728_101927_ln-media_mct
- Děčkolegium. *Česká televize* [online]. Dostupné z [www: <http://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/deckolegium/>](http://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/deckolegium/).
- Děti a televize. *Česká televize: Děčko pro rodiče* [online]. 2013. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/deti-a-televize/>
- Děti a televize: Konference o vzdělávání. *Česká televize: Děčko pro rodiče* [online]. 2017. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/deti-a-televize/>
- Dětský kanál ČT :D odstartuje 31. srpna. Od 20:00 ho vystřídá ČT art. *Lupa.cz* [online]. 2013. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/detsky-kanal-ct-d-odstartuje-31-srpna-vecer-od-20-00-ho-bude-stridat-ct-art/>
- *Doporučené očekávané výstupy: Metodická podpora pro výuku průřezových témat v základních školách* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2011.

ISBN 978-80-87000-76-2. Dostupné z:
<https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=28981&view=3951>

- Filozofie Děčka. *Česká televize* [online]. Dostupné z [www: <http://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/filozofie-a-zasady/filozofie-decka/>](http://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/filozofie-a-zasady/filozofie-decka/).
- GREGOR, Jan. Šéf dětského vysílání BBC: O děti na webu nemám strach. *Aktuálně.cz* [online]. 2013. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/televize/sef-detskeho-vysilani-bbc-o-deti-na-webu-nemam-strach/r~i:article:789135/>
- Hodnocení plnění veřejné služby. *Česká televize: Vše o ČT* [online]. 2018. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/sledovanost-a-spokojenost/mereni-verejne-sluzby/>
- Hodnocení průřezových témat. *RVP: Metodický portál* [online]. 2007. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/1950/hodnoceni-prurezovych-temat.html/>
- Jak vybíráme zahraniční pořady. *Česká televize: Děčko pro rodiče* [online]. 2013. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/program/zahranicni-porady/>
- Mediální slovník: Focus groups. *Mediaguru* [online]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/slovník-a-mediatypy/slovník/klicova-slova/focus-groups/>
- Označování pořadů. *Česká televize: Děčko pro rodiče* [online]. 2013. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/program/oznacovani-poradu/>
- Pokračující spolupráce mezi MŠMT a ČT. *Česká televize* [online]. Praha, 29.11.2013. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=6845&strana-2=36&category=2>
- POTŮČEK, Jan. ČT 3 PRO SENIORY VYUŽÍJE V DVB-T2 PROSTOR PRO PLÁNOVANÉ ROZŠÍŘENÍ REGIONŮ. *Televizní.web* [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.televizniweb.cz/2020/03/ct-3-pro-seniory-vyuzije-v-dvb-t2-prostor-pro-planovane-rozsireni-regionu/>
- Programové zásady Děčka. *Česká televize: Děčko pro rodiče* [online]. 2013. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/filozofie-a-zasady/programove-zasady/>

- Rámcová úmluva o změně klimatu. *MŽP* [online]. 2005. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/ramcova_umluva_osn_zmena_klimatu/\\$FILE/OMV-cesky_umluva-20081120.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/ramcova_umluva_osn_zmena_klimatu/$FILE/OMV-cesky_umluva-20081120.pdf)
- Rámcové vzdělávací programy. *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. 2011. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp>
- *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha, 2017. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>
- S Jakubem v přírodě. *Děčko* [online]. Dostupné z: <https://decko.ceskatelevize.cz/s-jakubem-v-prirode>
- Sedm programových pilířů Děčka. *Česká televize: Děčko pro rodiče* [online]. 2013. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/program/sedm-piliru/>
- Ty Brďo! *Děčko* [online]. Dostupné z: <https://decko.ceskatelevize.cz/ty-brdo>
- Východiska a témata mediální výchovy. *ISSUU* [online]. 2014. Dostupné z: https://issuu.com/centrum_medialniho_vzdelavani/docs/uvodni_prezentace
- Web Decko.cz. *Česká televize: Děčko pro rodiče* [online]. 2013. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/decko-pro-rodice/web-decko-cz/>
- Zahraniční tvorba na Děčku: Žádný krutý řezačky! *Česká televize: ČT 24* [online]. 2013. Dostupné z: ct24.ceskatelevize.cz/media/1080681-zahranicni-tvorba-na-decku-zadny-kruty-rezacky

TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

SCHVÁLENO *[přímopis]* 18.6.19

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Maňáková Anežka	Razítko podatelny:
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2017	
E-mail diplomantky/diplomanta: 86920130@fsv.cuni.cz	
Studijní obor/forma studia: Mediální studia/ kombinované	
Předpokládaný název práce v češtině: Environmentální výchova na dětském kanálu ČT:D Ty Brďo! a S Jakubem v přírodě	
Předpokládaný název práce v angličtině: Environmental education on children's channel ČT:D Ty Brďo! and S Jakubem v přírodě	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013): (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve po dvou semestrech</u> od schválení tezí) LS 2019/2020	
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): Základním tématem této bakalářské práce budou dva dětské naučné pořady <i>Ty Brďo!</i> a <i>S Jakubem v přírodě</i> , které vysílá dětský program ČT:D. V těchto dvou pořadech se chci zaměřit na environmentální výchovu a odpovědět na otázku do jaké míry jsou děti v této problematice vzdělávány. První část bakalářské práce bude teoretická. Zde se zaměřím na celkovou charakteristiku dětského programu ČT:D, její vznik a vývoj. V následujících kapitolách se zaměřím na popis pořadů <i>Ty Brďo!</i> a <i>S Jakubem v přírodě</i> . U pořadu <i>Ty Brďo!</i> zmíním i knižní vydání. Pokusím se najít relevantní srovnání se zahraničními naučnými pořady. V praktické části práce bych chtěla provést kvalitativní obsahovou analýzu těchto dvou pořadů a získané údaje následně srovnala s Rámcovým vzdělávacím programem a Doporučenými očekávanými výstupy environmentální výchovy v základním vzdělávání. Součástí práce by pak byl i kvalitativní výzkum focus group s 6 až 8 dětmi ve věku 6 až 10 let. V rámci tohoto průzkumu by této skupině dětí bylo puštěno několik dílů těchto vzdělávacích pořadů a následně by proběhla diskuse. Skupina dětí bude vybrána metodou náhodného výběru na ZŠ Chotoviny v okrese Tábor.	
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): <ol style="list-style-type: none"> 1. Úvod 2. Teoretická část <ol style="list-style-type: none"> 2.1 Dětský program ČT:D <ol style="list-style-type: none"> 2.1.1 Vznik a vývoj programu 2.1.2 Programové schéma 2.2 Ty Brďo <ol style="list-style-type: none"> 2.2.1 TV pořad 2.2.2 Kniha 2.3 S Jakubem v přírodě 2.4 Srovnatelné zahraniční dětské pořady <ol style="list-style-type: none"> 2.4.1 Agent Ploutvička 2.4.2 Země patří Luně 2.4.3 Nina a neuron 2.5 DOP a RVP pro základní školy – environmentální výchova 3. Praktická část – analýza pořadů <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Základní otázky a hypotézy 	

<ul style="list-style-type: none"> 3.2. Shromáždění získaných dat z obou pořadů 3.3. Srovnání obou pořadů <ul style="list-style-type: none"> 3.3.1. Podávání informací 3.3.2. Přístup k přírodě 3.3.3. Doporučený věk 3.4. Analýza získaných dat 4. Porovnání výsledků <ul style="list-style-type: none"> 4.1. Srovnání výsledků s DOP pro základní školy 4.2. Srovnání výsledků s RVP pro základní školy 5. Focus group <ul style="list-style-type: none"> 5.1. Průběh focus group 5.2. Získané informace 6. Závěr <ul style="list-style-type: none"> 6.1. Shrnutí 6.2. Srovnání s prvotními domněnkami <p>+ přílohy: grafy, tabulky a obrazová dokumentace</p>
<p>Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy): Ty Brd' o 18 dílů, rok 2015 S Jakubem v přírodě 13 dílů, rok 2015</p>
<p>Postup (technika) při zpracování materiálu: Kvalitativní obsahová analýza Focus group – 6 až 8 dětí ve věku 6 až 10 let, náhodný výběr respondentů na ZŠ Chotoviny, okres Tábor</p>
<p>Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):</p> <p>TRAMPOTA, Tomáš - VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. Metody výzkumu médií. Praha. Portál. 2010, 296 s. ISBN 978-80-7367-683-4. Kniha se zabývá především metodami používanými při výzkumu médií, od výzkumu sledovanosti a měření efektivity reklamy až po interpretaci textu. Nalezneme zde i konkrétní příklady z prostoru českých médií. Tato kniha je oceňována především jako praktický manuál pro čtenáře.</p> <p>REICHEL, Jiří. Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 184 s. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6. Tato publikace se zaměřuje na sociální výzkumy, podrobně specifikuje kvantitativní a kvalitativní metody výzkumu. Chronologicky popisuje celkový postup při výzkumu od zadání až po konečné hypotézy.</p> <p>HENDL, Jan – REMR, Jiří. Metody výzkumu a evaluace. Vyd. 1. Praha: Portál. 2017, 376 s. ISBN 978-80-262-1192-1. Tato kniha obsahuje výčet a popis jednotlivých výzkumných metod, které se používají především v oblasti sociálních věd a biomedicíny. Jsou zde shrnuty jednotlivé postupy. Kniha je zaměřena především na kvantitativní metody, ale můžeme se zde dočíst i o kvalitativních metodách sběru dat.</p> <p>STRÝČKOVÁ, Jana – TESLÍKOVÁ, Kamila, Ty Brd' o!: Pohádková encyklopedie. Vyd. 1. Praha: Edice ČT. 2016. 88 s. ISBN 978-8074-48-062-1 Kniha zpracovává třináct témat oblíbeného dětského pořadu Ty Brd' o, který se snaží zábavnou formou dětské diváky vzdělávat. V knize se můžeme dozvědět zajímavosti ze života psů a koček nebo si přečíst informace o hudbě. Kniha nám může poskytnout spoustu informací, které nejsou běžně známé a i dospělý člověk se při čtení může vzdělat.</p>

DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele. 4.vyd. Praha: Karolinum. 2014 374 s. ISBN 978-80-246-0139-7

Velmi dobře hodnocená kniha, oceňovaná především za svou čtivou formu, která přináší informace z oblasti metod sociálního výzkumu. Metodologická učebnice nám v ucelené formě popisuje metody kvalitativního výzkumu, formuluje jednotlivé hypotézy a v neposlední řadě popisuje jednotlivé nástroje sběru dat.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

NOVOTNÁ, Helena, Pořad Wifina v kontextu mediální gramotnosti a vzdělávání médií. Praha. 2016, 76s. Diplomová práce, Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí práce Mgr. Radim Wolák

BERNÁ, Vladimíra, Vzdělávací pořady ČT:D Nauč tetu na netu a Pirátské vysílání. Praha. 2017, 74s. Bakalářská práce, Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí práce Mgr. Radim Wolák

Datum / Podpis studenta/ky

20.5.2019 *Mamáček*

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

konzultováno s R. Wolákem

PhDr. Radim Wolák

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

.....
Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTIŠKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE NA IKSŽ VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Původní návrhy názvu a loga dětského kanálu České televize z roku 2013

Příloha č. 2: Týdenní programové schéma ČT:D podle sedmi programových pilířů

Příloha c. 3: Ukázka z knižního zpracování pořadu Ty Brd'o! – Obsah